

ספרי' — אוצר החסידים — ליובאוויטש

קובץ
שלשלת דאור

שער
שלישי

היכל
תשיעי

דבר מלכות

בש"ח

עכשיו צ"ל בעיקר רגש השמחה מזה שהגאולה באה ברגע זה ממש
לבטל לגמרי הקס"ד והדיבור ע"ד מסירת אפילו שעל אחד מא"י

שיחות קודש

מכבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל שליט"א

שניאורסאהן

מליובאוויטש

יוצא לאור על ידי מערכת

"אוצר החסידים"

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות שמונים ושש לבריאה

שבעים ושש שנה לנשיאות כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א

משיחות יום ה' פ' בשלח, י"א שבט וש"פ בשלח, שבת שירה, י"ג שבט ה'תשנ"ב

שייך במיוחד ליום השבת (מזמור שיר ליום השבת⁷), כפירוש במאמר המשנה במסכת שבת⁸, „כל בעלי השיר יוצאין בשיר ונמשכין בשיר“, שכל עלי' מדרגא לדרגא (שיוצאים מהדרגא הקודמת ונמשכים לעלות למעלה) היא ע"י שיר, ולכן גם עליית העולמות ביום השבת היא ע"י שיר – דיש לומר, שעיקר העלי' דיום השבת ע"י השיר היא בשבת שירה, וממנו נמשך גם בשאר השבתות⁹. ומזה מובן גם בנוגע לעליות דיום ההילולא (כידוע¹⁰ שביום ההילולא נעשית עלי' באין-ערוך לגבי כל העליות שלפני זה), שעיקרם ושלימותם (ביום השבת שקשור עם ענין השיר, ובפרט) בשבת שירה.

וענין נוסף בקביעות כזו (שהעשירי בשבט חל ביום הרביעי) – שהשלימות דיום ההילולא שנעשית ביום השבת שלאחריו (שבת שירה) כוללת גם השלימות היתירה דיום ה'ט"ו בשבט (ביום שני¹¹) שהוא בג' הימים (שבת, יום ראשון ויום שני) שנחשבים (בכמה ענינים)

א. בהקביעות דהעשירי בשבט (יום ההילולא של כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו) ביום הרביעי בשבוע (בכמה שנים וכן בשנה זו) – כמה ענינים:

לכל לראש – מעלתו של יום הרביעי בשבוע (מצ"ע), שבו נתלו המאורות, „שני המאורות הגדולים“¹.

ועוד וג"ז עיקר – שנקרא „קמי שבתא“², כיון שבו מתחילה ההכנה ליום השבת שלאחריו (שבשנה זו בו נעשית העלי' והשלימות דיום ההילולא באופן ד„ויכולו“³), כמודגש בשירו של יום ססיומו וחזרתו ב„לכו נרננה הקטן“⁴, ההתחלה (ג' פסוקים ראשונים) דמזמור „לכו נרננה“⁵ שאמירתו בשלימות היא בקבלת שבת, שבוה מודגש ג"כ שהשלימות דיום ההילולא שחל ביום הרביעי היא ביום השבת שלאחריו.

ועילוי נוסף מצד מעלתו המיוחדת של יום הש"ק זה (שהתחלתו ביום הרביעי) – שבת שירה – שבו מודגש הענין ד„לכו נרננה“ (רינה ושירה), הן בהתחלת המזמור בשירו של יום הרביעי, והן ובעיקר בשלימותו בקבלת שבת.

ויומתק יותר ע"פ הידוע⁶ ש„שיר“

(7) תהלים צב, א. וראה ר"ה לא, א.

(8) ריש פ"ה.

(9) להעיר, שהציווי על יום השבת (לראשונה) הוא בפרשת בשלח (פרשת שירה) – „שם שם לו חק ומשפט גוי“, „במרה נתן להם . . שבת כו“ (טו, כה ובפרש"י), ובפרטיות בפרשת מנן, „והי' ביום הששי והכינו גוי“ (טז, ה), „שבתון שבת קודש לה' מחר וגוי“ (שם, כג), „ראו כי ה' נתן לכם השבת וגוי“ (שם, כט).

(10) ראה סה"ש תשמ"ט ח"א ע' 175 ואילך.

225 ואילך.

(11) והתחלתו בערב ט"ו בשבט (שאין אומרים תחנון במנחה) – ביום ראשון (מוצאי שבת), שנקרא „יום אחד“, שבוה מודגשת השייכות ליום הש"ק שקביעותו ביום י"ג בחודש, בגימטריא „אחד“.

(1) בראשית א, טו.

(2) פסחים ק, סע"א.

(3) בראשית ב, א. וראה לקו"ת בהר מא, א. אוה"ת ע"פ. ועוד.

(4) לקו"ד ח"א לג, רע"א. „היום יום“ כ"ג כסלו.

(5) והחדוש בזה – ששירו של יום הרביעי הוא המזמור שלפניו (מזמור צ"ד, „אל נקמות ה' גוי“ עד „יצמיתם ה' אלקינו“), ואעפ"כ, ממשכים גם התחלת המזמור שלאחריו (מזמור צ"ה).

(6) תו"א תשא (בהוספות) קיג, א. אוה"ת בראשית (כרך ג) תקיד, א ואילך.

משיחות י"א שבט וי"פ בשלח, שבת שירה, י"ג שבט ה'תשנ"ב 3

האלקים על ההר הזה¹⁹.

ופרשת יתרו - שנוסף על היותה הפרשה דמתן-תורה, מדובר בתחילתה (ועל שם זה נקראת הפרשה כולה) אודות הודאת יתרו (כתוצאה מזה ששמע השמועה ד"קריעת ים סוף ומלחמת עמלק²⁰ שבפרשת בשלח), "עתה ידעתי כי גדול ה' מכל האלקים וגו'²¹", שהיתה ההכנה למתן-תורה²².

ויש לומר, שבפרטי הענינים שבפרשיות בשלח ויתרו ע"ד ההכנה למתן-תורה נכללת גם (וג"כ עיקר) ההכנה להשלימות דמתן-תורה שתהי' לעתיד לבוא ("תורה חדשה מאתי תצא"²³) - כמרומו:

בפרשת בשלח - (א) בשירת הים (בקריעת ים סוף), שסיימה וחותמה "מקדש²⁴ אדניי כוננו ידיך", "בשתי ידים, ואימתי יבנה בשתי ידים כשה' ימלוך לעולם ועד²⁵", לעתיד לבוא שכל המלוכה שלו", (ב) במלחמת עמלק (בסוף פרשת בשלח), שסיימה וחותמה, "מחה²⁶

למציאות אחת¹², שנוסף לכך שבו, "קיימא סיהרא (דחודש שבט) באשלמותא"¹³, ה"ה גם, ראש¹⁴ השנה לאילן¹⁵.

וע"פ הידוע¹⁶ ש"המועדים של כל השנה . . (גם) מועדי דרבנן . . בכולן יש שייכות לאותן הפרשיות שחלות בהן" - יש לבאר הקשר והשייכות דכהנ"ל לפרשת בשלח, פרשת השבוע דיום ההילולא ודיום הש"ק שלאחריו, ולפרשת יתרו, פרשת השבוע דט"ו בשבט, שמתחילין לקרותה בתפלת מנחה דשבת פ' בשלח.

ב. ובהקדם הנקודה המשותפת דב' הפרשיות בשלח ויתרו - הכנה למתן-תורה:

פרשת בשלח - שבה מדובר אודות שלימות היציאה ממצרים (בקריעת ים סוף¹⁷), שהיא ההכנה למתן-תורה, כמ"ש¹⁸ "בהוציאך את העם ממצרים תעבדון את

(12) ראה פסחים שם. ועוד. ולהעיר גם מהד"ן (שו"ע אדה"ו או"ח סש"מ ס"ג. ובכ"מ) שפחות משלושה כלבוד דמי.

(13) זחר ח"א קנ, רע"א. ח"ב פה, רע"א. ועוד. וראה שמו"ר פט"ו, כו.

(14) ר"ה בתחלתה - כדעת ב"ה, שהלכה כמותם (ראה רמב"ם הל' תרומות פ"ה הי"א. ה"ל מע"ש פ"ה ה"ב).

(15) להעיר מהשייכות לבעל ההילולא, ששמו הראשון "יוסף", מלשון הוספה - שהו"ע הצמיחה דאילן (ראה לקוטי לוי"צ אג"ק ע' תיג. סה"ש תשמ"ח ח"א ס"ע 244 ואילך. תשמ"ט ח"א ע' 213 ואילך).

(16) של"ה חלק תושב"כ ר"פ וישב (רצו, א).

(17) כש"וירא ישראל את מצרים מת על שפת הים", שפלטן הים על שפתו כדי שלא יאמרו ישראל כשם שאנו עולים מצד זה כך הם עולין מצד אחר רחוק ממנו וירדפו אחרינו" (פרשתנו יד, ל ובפרש"י) - שעד אז היתה אימת מצרים עליהם (ראה לקו"ש חכ"ב ע' 34. וש"נ).

(18) שמות ג, יב ובפרש"י (משמו"ר פ"ג, ד).

(19) ובפרט ע"פ המבואר בדרושי חסידות שהענין דקרי"ס כשלעצמו (נוסף על השלימות דיצי"מ) הוא הכנה למתן-תורה - כי, בקרי"ס ה' החיבור דים ויבשה, עלמא דאתכסייא ועלמא דאתגלייא, שזוהי ההכנה להחיבור דעליונים ותחתונים במ"ת (ראה שער האמונה לאדהאמ"צ פ"ז ואילך. אוה"ת פרשתנו ע' תיו ואילך. ועוד).

(20) ר"פ יתרו ובפרש"י.

(21) שם, יא.

(22) כדאיתא בזהר (ח"ב סו, ב. סח, א, כדין אסתלק ואתייקר קוב"ה עילא ותתא ולבתר יהיב אורייתא" (וראה אוה"ת ר"פ יתרו. סה"מ עטר"ת ע' רצא ואילך. סה"מ תש"ט ס"ע 56 (הב') ואילך. לקו"ש ח"א ע' 74 ואילך. ועוד).

(23) ישע"י נא. ד. ויק"ר פ"ג, ג.

(24) טו, יז ובפרש"י.

(25) שם, יח.

(26) יז, יד-טז ובפרש"י.

ובפרשת יתרו - כמבואר בדרושי חסידות³² ש"יתרו", ע"ש ש"יתר פרשה אחת בתורה ואתה תחזה²⁰, רומז על ההוספה (יתר) בתורה לעתיד לבוא ("תורה חדשה מאתי תצא") באופן של ראי' (תחזה)³³.

ולהבין תוכן הענינים דשירת הים ומלחמת עמלק (והמשכם ב)הודאת יתרו ושייכותם להשלימות דמתן-תורה לעתיד לבוא - יש להקדים ולבאר מ"ש בהתחלת הפרשה, "ויהי בשלח פרעה את העם ולא נחם אלקים דרך ארץ פלשתים כי קרוב הוא" (אשר הוא קרוב³⁴ וטוב לנחותם בדרך ההוא"³⁵, "דרך ישר ליכנס בארץ כנען"³⁶). . ויסב אלקים את העם דרך

אמחה את זכר עמלק. . כי יד על כס י"ה מלחמה לה' בעמלק מדור דור²⁷, "נשבע הקב"ה שאין שמו שלם²⁸ ואין כסאו שלם עד שימחה שמו של עמלק, שנאמר²⁹ האויב תמו חרבות לנצח, והו עמלק. . מהו אומר אחריו וה'³⁰ לעולם ישב, הרי השם שלם, כונן למשפט כסאו, הרי כסאו שלם³¹;

(27) "מדרא דעלמא דין ומדרא דמשיחא ומדרא דעלמא דאתי" (תיב"ע).

(28) אע"פ ש"י"ה הוא גם שם בפ"ע (רמב"ם הל' יסוה"ת פ"ו ה"ד), וכמ"ש בשירת הים (טו, ב) "עזי וזמרת י"ה".

(29) תהלים ט, ז.

(30) שם, ח.

(31) ויומתק יותר - שגם השלימות דבית המקדש ("מקדש אדניי כוננו ידיך") תלוי במחייית עמלק, כמודגש בה' שלם מצות (ש)נצטוו ישראל בכניסתן לארץ, למנות להם מלך. . ולהכרית זרעו של עמלק. . ולבנות בית הבחירה" (רמב"ם ריש הלכות מלכים - מסנהדרין כ, ב), שמוה מובן, שעי' השלימות (דמנוי מלך) והכרתת זרעו של עמלק, נעשית גם השלימות דבנין בית הבחירה**. ויש לומר, שענין זה מרומז בב' אופני הניקוד דתיבת "זכר", בצירי או בסגול*** - "זכר" בצירי (ב' נקודות) רומז על (מחייית עמלק שקדמה ל)שתי מקדשות (בית ראשון ובית שני), ו"זכר" בסגול (ג' נקודות) רומז על (מחייית עמלק שקדמת ל)ביהמ"ק השלישי והמשולש****.

(*) כולל ובעיקר - ה' ימלוך לעולם ועד", שכל המלכה שלו".

(**) ועפ"י י"ל הרמז בהמשך הכתובים: "מקדש אדניי כוננו ידיך" (השלימות דביהמ"ק), כיון ש"ה' ימלוך לעולם ועד" (השלימות דמינוי מלך), ולאח"י (בסיים הפרשה) "מחה אמחה את זכר עמלק" (השלימות דמחייית עמלק).

(***) ומהנהגו שקורין שניהם, אלא, שבפ' בשלח (ובפורים) מקדימים זכר בסגול ואח"כ זכר בצירי, ובפ' תצא מקדימים זכר בצירי ואח"כ זכר בסגול (ספר המנהגים חב"ד ע' 72. ויש"ג).

(****) וי"ל באופן אחר קצת (ובפרט בהקריאה דפרשת בשלח שמקדימים זכר בסגול לזכר בצירי) - שזכר בסגול (ג' נקודות) קאי על פרטי הדורות

(32) סה"מ עטר"ת ותש"ט שבהע' 22.

(33) והטעם שנאמר "תחזה" בלשון תרגום (אף שלעתיד לבוא תהי' ראי' ממש) - "לפי שעכשיו הוא בבחי' התעלמות ועיקר הגילוי (באופן של ראי') יהי' לעתיד לבוא" (סה"מ עטר"ת ותש"ט שם).

(34) "כי ממצרים עד ירושלים דרך פלשתים אינו מרחק רב והוא כמו מהלך עשרה ימים בדרך הישרה" (ראב"ע ריש פרשתנו).

(35) רמב"ן ריש פרשתנו. - ויש לומר, שגם לפירוש רש"י "כי קרוב הוא ונוח לשוב באותו הדרך למצרים", הסיבה לשכאורה הי' צריך לנחותם דרך ארץ פלשתים היא בגלל שזוהי הדרך הישרה והקרובה לארץ ישראל*, אלא, שרש"י מדייק הלשון "כי קרוב הוא" (ולא "אף שקרוב הוא"), שכוונת הכתוב לפרש הטעם על זה ש"לא נחם אלקים דרך ארץ פלשתים" (ולא הטעם על זה ש"לא נחם מפרש שהטעם הוא "כי קרוב הוא ונוח לשוב באותו הדרך למצרים").

(36) רשב"ם ריש פרשתנו.

דחמשכן, בית ראשון ובית שני, וזכר בצירי קאי על ב' האופנים הכלליים בהמקדש, מקדש שקיומו במשך זמן ואח"כ חרב, ומקדש נצחי (שיבנה בבתי ידים).

(*) ובדאי שאין כאן פלגותא במציאות.

- יש לומר:

בפירוש „אחד עשר יום מחורב" (י"א המסעות) איתא במדרש⁴⁵ שקאי על „מיוחד שבעשרה . . . שהוא אחד שהוא ראש לכל הדברות, אנכי⁴⁶ ה' אלקיך", היינו, ש„אחד עשר יום מחורב" מורה על בחי' אחד שלמעלה (מעשרת הדברות שניתנו באחורב, בחי' „אנת הוא חד ולא בחושבן"⁴⁷, מהותו ועצמותו ית' שלמעלה מעשר ספירות⁴⁸).

ויש לומר, שכוונת הקב"ה בכך ש„לא נחם גוי' ויסב גוי' דרך המדבר", „י"א מסעות . . . נשאים הקב"ה דרך המדבר מ' שנה", היא, שבחינת „אחד עשר" („אנת הוא חד ולא בחושבן", שלמעלה מעשר ספירות ועשרת הדברות) תומשך ותתגלה בפנימיותם ע"י ההליכה במדבר במשך ארבעים שנה („בן ארבעים לבינה"⁴⁹), שבהם „נתן⁵⁰ ה' לכם לב לדעת ועינים לראות ואזנים לשמוע", „שאינ אדם עומד

מכללות הענין בשמו"ר שם, שלפני ולאחרי מאמר זה מפרש „ולא נחם אלקים גוי'" במעלתן של ישראל, בניו של הקב"ה, שגם לאחר שהקב"ה הוציאן ממצרים לא ה' מתנחם על זה שהמצריים שעבדו אותם כו', עד שהשליכם לים, משמע, שגם בפירוש זה (ש„לא נחם" ב"א יום אלא במ' שנה) מודגשת מעלתן של ישראל.

(45) שמו"ר פמ"ב, ח.

(46) יתרו כ, ב.

(47) תקו"ז בהקדמה (יז, א).

(48) יהל אור ע' מת. אוה"ת דברים ע' יט.

סה"מ עטר"ת ע' תקנב. תקפו.

(49) אבות ספ"ה.

(50) תבוא כט, ג ופרש"י שם, ו (מע"ז ה, ריש

ע"ב).

המדבר ים טו"ף, שלכן ה' צורך בקריעת ים טו"ף (ושירת הים), ובהמשך לזה מלחמת⁵¹ עמלק⁵², ובהמשך לשניהם („קריעת ים סוף ומלחמת עמלק") הודאת יתרו, כדלקמן.

ג. על הפסוק „ולא נחם וגו'" - איתא במדרש⁵³: „ממצרים לארץ ישראל י"א מסעות, אלא נשאים הקב"ה דרך המדבר מ' שנה, שנאמר⁵⁴ אחד עשר יום מחורב⁵⁵, ואח"כ ויהי⁵⁶ בארבעים שנה⁵⁷, לכך נאמר ולא נחם אלקים".

ובביאור הענין ש„י"א מסעות נשאים הקב"ה דרך המדבר מ' שנה" למעלות⁵⁸

(37) שבסוף פרשתנו (ובס"פ תצא), משא"כ „מלחמת וירד העמלקי והכנעני וגו'" (שבפרשת שלח (יד, מה), שעלי' נאמר בהתחלת פרשתנו „ולא נחם גוי' פן ינחם העם בראותם מלחמה גוי'", כפירוש רש"י.

(38) „משל לאמבטי רותחת . . . הקירה לפני אחרים, אף כאן . . . (כש)קרע הים לפניהם . . . נפל פחדו על כל האומות . . . בא עמלק . . . הקירו כו'" (נתחומא תצא ט (בסופו)).

(39) שמו"ר פרשתנו פ"כ, יג. וראה גם ספרי יל"ש ופרש"י דברים א, ב (וראה לקמן הערה 44).

(40) דברים שם.

(41) „מסע ליום, שמ"ש אחד עשר יום וגו' עד קדש ברנע, שבי"א יום היו מגיעים לקדש שהיא קצה גבול ארץ אדום קרוב לא"י" (פי' מהר"ו).

(42) שם, ג.

(43) וי"ל שעד"ז גם בפרשתנו - שלאחרי „ולא נחם גוי' ויסב גוי' דרך המדבר", נאמר בהמשך הפרשה (טז, לה) „ובני ישראל אכלו את המן ארבעים שנה עד בואם אל ארץ נושבת".

(44) במפרשים לשמו"ר שם, ש„נשאים הקב"ה דרך המדבר מ' שנה" מפני „שקלקלו מעשיהם", כבספרי יל"ש ופרש"י שם. ולכאורה פירושם צ"ע, כי, בספרי יל"ש ופרש"י פירשו הפסוק „אחד עשר יום מחורב" שהוא מדברי התוכחות, משא"כ בשמו"ר מפרש הפסוק „ולא נחם אלקים גוי'", שאין זה שייך לדברי התוכחות*. ויתירה מזה:

(*) וראה אוה"ת דברים ע' טז: „המדדש דפ'

בשלח הנ"ל . . . אין זה מכלל התוכחות שהרי פ"י זה ע"ד הפסוק ולא נחם אלקים כו' דרך קרובה כי קרוב הוא, כ"א דרך המדבר שאף שזהו דרך רחוקה יותר עכ"ז כן דוקא יאות".

ד. ובפרטיות יותר ה"ז קשור עם (ונעשה ע"י) פרטי הענינים שבפרשה, ומהם – הליכת בני' במדבר (ו"יב ג' דרך המדבר) בכל פרטי מ"ב המסעות שהיו במשך הארבעים שנה (עד בואם אל ארץ נושבת⁵⁸), החל מהמסעות שבפרשתנו – ויסעו מסוכות ויחנו באתם בקצה המדבר⁵⁹, ובפרט לאחר קרי"ס, ויסעו ג' ויצאו אל מדבר שור ג' ויסעו ג' ויבואו ג' אל מדבר סין⁶⁰, ויסעו ג' ממדבר סין למסעיהם וגו'⁶²:

ידוע⁶³ שתכלית הכוונה בהליכת בני' במדבר היא כדי לברר ניצוצות הקדושה שנפלו ב"מדבר העמים"⁶⁴, ששרשם מדרגא נעלית ביותר (עולם התהו שלמעלה מעולם התיקון), ועי"ז שישאל מבררים ניצוצות הקדושה ומעלים אותם לשרשם ומקורם, נמשכת ומתגלה אצלם דרגא נעלית זו.

והענין בזה – שניצוצות הקדושה שנפלו ב"מדבר העמים" שרשם מבחי' "אחד עשר" שלמעלה מהשתלשלות, בחי' המקיף שממנו נעשית היניקה ד"א כתרין דלעו⁶⁵, כמרומו בלשון הכתוב, "אחד

על סוף דעתו של רבו וחכמת משנתו⁵¹ עד ארבעים שנה"⁵², שאז יהי' הגילוי דבחי' "אחד עשר"⁵³, ולא עוד אלא שימשיכו ויגלו בחי' "אחד עשר" גם בארץ הלזו הגשמית, שעי"ז תהי' הכניסה לארץ ישראל⁵⁴ בשלימות.

ולהוסיף, שענין זה מרומז גם בהתחלת הפרשה: "ויהי בשלח פרעה את העם" – שרומז על פרעה דקדושה, בחי' "חמישית לפרעה"⁵⁵, "דאדפריעו ואתגליין מיני' כל נהורין"⁵⁶ (בחי' שלמעלה מד' אותיות שם הוי', ע"ד "אנת הוא חד"). וענין זה ("בשלח פרעה את העם") הוא הטעם להמשך הכתוב, "ולא נחם אלקים ג' ויסב ג' דרך המדבר ג'", במשך ארבעים שנה – כדי שבחי' פרעה דקדושה תומשך בפנימיות.

ומרומז גם בשירת דבורה שבהפטרה – "בפרוע פרעות בישראל ג' ותשקוט הארץ ארבעים שנה"⁵⁷ – שהגילוי היותר נעלה ד"בפרוע פרעות" ("דאדפריעו ואתגליין מיני' כל נהורין") נמשך "בישראל" ועל ידם גם ב"הארץ" באופן ד"ותשקוט" (בהתייבות ובפנימיות) ע"י העבודה במשך "ארבעים שנה".

(58) פרשתנו טז, לה.

(59) יג, כ.

(60) טז, כב.

(61) טז, א.

(62) יז, א.

(63) ראה לקו"ת מסעי פה, ג ואילך. ובכ"מ.

(64) יחזקאל כ, לח.

(65) "י"א יום הם י"א ניצוצות שהם בק"נ, כי בקדושה עשר ולא אחד עשר, אבל בקליפה כל המוסיף גורע הם י"א" * (פנ"י ר"פ דברים – הובא באוה"ת שם ע' יז. ושי"ג).

(51) עומק ופנימיות חכמתו כמו שהוא לעצמו" (סה"מ שם ע' תקנז).

(52) ומטעם זה יהי' משה בהר ארבעים יום – כי יום שלמעלה חשוב כשנה (אוה"ת שם ע' יח).

(53) ומרומז גם בהמשך הכתוב – "ויהי בארבעים שנה בעשתי עשר חודש", שלאחרי "ארבעים שנה" נמשכת ומתגלה בחי' "עשתי עשר".

(54) להעיר (ע"ד הרמז) שארץ ישראל ר"ת א"י ("א" – "אחד עשר", א' שמספרו אחד, ואח"כ י' שמספרו עשר.

(55) ויגש מזו, כד.

(56) זח"א ר"י, א. וראה בארוכה סה"ש תשנ"ב

ח"א ע' 281 (לעיל ע' 225) ואילך.

(57) ס' שופטים ה, ב"לא.

* להעיר שאלופי עשו מספרים י"א (ספר הקלוקטים להאריז"ל פ' וישלח. ועוד).

מסעות) במשך ארבעים שנה⁶⁹ - שאילו הי' הקב"ה מוליכם בי"א מסעות (בי"א יום) הי' הבירור (רק) ע"י המשכת וגילוי אור עליון (בחי' אחד עשר) מלמעלה למטה, שאינו פועל כ"כ במציאות התחתון, ולכן „נשאם הקב"ה דרך המדבר מ' שנה", שעי"ז הי' הבירור (גם) ע"י עבודתם של ישראל בדרך מלמטה למעלה, שהפעולה בהתחתון היא בשלימותה; וביחד עם זה, ישנו גם העילוי דהמשכת וגילוי אור עליון, בחי' „אחד עשר", מלמעלה למטה (שאי אפשר להגיע אליו ע"י העבודה מלמטה למעלה שהיא במדידה והגבלה) - „י"א מסעות . . נשאם הקב"ה דרך המדבר מ' שנה⁷⁰ - שהבירור בדרך מלמטה למעלה (בארבעים שנה) חדור ונעשה בכח הגילוי דבחי' אחד עשר מלמעלה למטה⁷¹ (חיבור ב' המעלות דמלמעלה למטה ומלמטה למעלה גם יחד).

ועד"ז בנוגע למלחמת עמלק שבסיום הפרשה - „כי יד על כס י"ה מלחמה לה' בעמלק גו'", „אין השם שלם כו' עד שימחה שמו של עמלק" - ש„עמלק" הוא מזרעו של עשו (שעיר), בחי' י"א דלעו"ז

(69) ראה גם אוה"ת וסה"מ עטר"ת שם. אלא, ששם מבואר (בעיקר) מעלת הבירור בדרך מלמעלה למטה, וכיון שקלקלו הי' צ"ל הבירור בדרך מלמטה למעלה, וכאן מבואר גם מעלת הבירור בדרך מלמטה למעלה, בהתאם להאמור שבמאמר המדרש כאן מודגשת המעלה שבהליכה במדבר ארבעים שנה.

(70) ויומתק יותר - שמי' שנה שנתעכבו ישראל במדבר הם כנגד „ויהי עשו בן ארבעים שנה" (אוה"ת וישלח (כרך ה') תתעג, א), שבהם נעשה הבירור די"א דלעו"ז.

(71) כי, בהבירור בדרך מלמטה למעלה „אינו נכלל עדיין בקדושה ממש להיות בבחי' אלקות (ובודאי לא בבחי' האלקות ד„אנת הוא חד"), וצ"ל בירור שני כו'" (סה"מ עטר"ת שם).

עשר יום מחורב דרך הר שעיר", ש„אחד עשר יום" הם „דרך להר שעיר"⁶⁶ (ח"ו), וע"י עבודתם של ישראל בבירור הניצוצות והעלאתם לשרשם ומקורם בבחי' „אחד עשר" דקדושה⁶⁷, נמשכת ומתגלה בחי' „אחד עשר" בישראל (המשכת המקיף בפנימיות, שההמשכה היא למקום הראוי דוקא⁶⁸), ועי"ז ניתוסף אצלם עליו גדול יותר לגבי עבודתם בעניני התומ"צ, עשרת הדברות הקשורים עם עשר ספירות, שלמות הקדושה במדידה והגבלה⁶⁸.

ויש להוסיף ביאור בהחילוק שבין „י"א מסעות" (י"א יום) לההליכה במדבר (מ"ב

66) ראה שמו"ר פמ"ב, זו: „אמר ר' שמעון בן יוחאי י"א יום היו עם הקב"ה וכ"ט יום היו מתחשבים היאך לעשות את העגל, כמ"ש אחד עשר יום מחורב, ואח"כ באו לדרכי עשו, דרך הר שעיר. ור"א בן יעקב אומר כ"ט יום היו עם הקב"ה וי"א יום היו מתחשבים היאך לעשות את העגל, כמ"ש אחד עשר יום דרך הר שעיר, שעשו מעשה שעיר" - הובא ונתבאר באוה"ת וסה"מ עטר"ת שם*.

(67) וכן „שעיר" דקדושה - שערות דקדושה, „עתיק יומין . . שער ריש" כעמר נקא", י"ג תיקוני דיקנא.

(68) ראה אוה"ת פרשתנו (ע' סגס ואילך) בביאור מארו"ל על הפסוק „ופרעה הקריב", ש„הקריב לבן של ישראל לאביהם שבשמים" (ראה תנחומא פרשתנו ח. שמו"ר פכ"א, ה) - שהקריב אותם לבחי' „החמישית לפרעה", „אנת הוא חד ולא בחושבן", עיי"ש.

(*) ולהעיר, שבאוה"ת מביא ב' הדעות שבמדדו, ובסה"מ עטר"ת מביא רק דעת ראב"י. ואולי י"ל הטעם, שבאוה"ת מדובר גם אודות היניקה די"א דלעו"ז מי"א דקדושה, כמורמו בדעת רשב"י ש„י"א יום היו עם הקב"ה ואח"כ באו כו'". ובסה"מ עטר"ת מדובר (בעיקר) אודות הקלקול די"א דלעו"ז, כמורמו בדעת ראב"י ש„י"א יום היו מתחשבים היאך לעשות את העגל".

שברשיות בשלח ויתרו הם הכנה להשלימות דמתן-תורה לעתיד לבוא:

ידוע⁷² שמתן-תורה הו"ע חד-פעמי, כיון שבו ניתנו (לא רק כל עניני התורה שמתחדשים ע"י תלמיד ותיק, אלא גם עניני התורה שיתגלו לעתיד לבוא ע"י הקב"ה. ואעפ"כ נאמר, "תורה חדשה מאתי תצא", חידוש ממש, כיון שבמתן-תורה היו ענינים אלו בתכלית ההעלם לגמרי, עד כדי כך, שהתגלותם היא חידוש ממש.

ומהביאורים בזה - שבמתן-תורה ניתנו בגלוי עשרת הדברות, כנגד עשרה מאמרות ועשר ספירות, דרגת האלקות שיש לה ערך ושייכות לעולם (כמודגש בנגלה דתורה, הלכות בנוגע להנהגת האדם בעולם), ואילו דרגת האלקות שאין לה ערך ושייכות לעולם לא באה בגילוי אלא בהעלם; ולעתיד לבוא תתגלה בתורה דרגת האלקות שבאין-ערוך לגמרי לעולם (כמודגש בפנימיות התורה, "סוד טעמי" ומסתר צפונותי"⁷⁸, ידיעת אלקות), ועד להגילוי דמהותו ועצמותו ית' ממש - כדיוק הלשון, "תורה חדשה מאתי תצא", "מאתי" דייקא, וכמ"ש⁷⁹ "כי כולם ידעו אותי" - בחי' "אחד עשר יום (שלמעלה מעשה"ד שניתנו) מחורב", "אנת הוא חד ולא בחושבן".

ויש לומר, שענין זה מרומם גם בהכנה למתן-תורה (שצריכה להיות גם מעין דוגמת השלימות דלעתיד לבוא שניתנה בהעלם במתן-תורה) - בהמסעות במדבר, במלחמת עמלק ובהודאת יתרו, הקדושה לשרשם ומקורם בבחי' "אחד עשר", כנ"ל.

(„אחד עשר יום גו' הר שטיר", וע"י (בירור⁷² ומחית עמלק [„מחה אמהה" (ע"י הקב"ה) ו„תמחה" (ע"י ישראל), ר"ת אמת⁷³, אמהה מחה תמחה], נמשכת ומתגלה בישראל בחי' י"א דקדושה, שזהו"ע ד„השם שלם", לא רק י"ה (כ"י יד על כס י"ה), אלא גם ו"ה, בגימטריא י"א, שרומם על המשכת וגילוי בחי' „אחד עשר" בכל פרטי עניני העבודה שמצד עשר כחות הנפש שנחלקים ל„הנסתרות (י"ה) והנגלות" (ו"ה נגלות)⁷⁴.

ועד"ז בנוגע להודאת יתרו וביאתו למשה (בהתחלת פרשת יתרו) - שהגיויר דיתרו⁷⁵ הו"ע בירור ניצוצות הקדושה שנפלו למטה⁷⁶, ששרשם בבחי' י"א דקדושה, וע"י בירורם והעלאתם לשרשם ומקורם נעשה הוספה ויתרון אצל ישראל, שזהו"ע „יתר פרשה אחת בתורה", שרומם על ההוספה דבחי' „אחד עשר יום מחורב", שלמעלה מעשרת הדברות שניתנו מחורב⁷⁷.

ה. עפ"ז יש לבאר שפרטי הענינים

(72) להעיר ממאור"ל ש„מבני בניו של המן למדו תורה כו" (גיטין נז, ב. ושי"ב).

(73) להעיר מירושלמי ריש סנהדרין: „אמת... אל"ף ריש" דאלפא ביתא מ"ם באמצעיתא תי"ו בסופה, לומר אני ה' ראשון גו' ומבדעי אין אלקים" - גילוי דרגא נעלית ביותר שנמשכת ותודרת עד למטה מטה („ברית התיכון המברית מן הקצה אל הקצה"), שמצדה אין נתינת מקום ללעו"ז (ע"י בירורה והעלאתה לקדושה, או ע"י ביטול מציאותה).

(74) ראה תניא אגה"ת ספ"ד. לקו"ת פקודי ג, ב ואילך. ראה כט, א ואילך. ובכ"מ.

(75) כולל גם „וילך לו אל ארצו", „לגיר בני משפחתו" (יתרו יח, כז ובפרש"י). - ויש לומר, שבלשון הכתוב „וילך לו אל ארצו" מרומם גם ה„גיויר" ד„ארצו" ממש ע"י עבודת הבירורים.

(76) ע"ד הפירוש במאור"ל „לא הגלה כו' שיתוספו עליהם גרים", כדלקמן ס"ה.

(77) ראה אוה"ת יתרו ריש ע' תרלד.

(78) פרש"י שה"ש א, ב.

(79) ירמ' לא, לג.

ארץ עשר אומות, כיון שנוסף על ארץ שבע אומות (בירור ו' מדות דתוהו⁸²) יהי גם הכיבוש דג' הארצות דקיני קניזי וקדמוני⁸⁷ (בירור כח"ב דתוהו⁸²), ועד שעתידה ארץ ישראל שתתפשט בכל הארצות⁸⁸, שכל העולם יהי בבחי' "ארץ ישראל", דירה לו ית' בתחתונים⁸⁹, בדוגמת הדירה שבה מתגלה עצמותו של הדר בהדירה⁹⁰, גילוי העצמות, "אנת הוא חד".

ו. ויש להוסיף, שהאמור לעיל מודגש גם בהשם דש"ק זה ע"ש שירת הים – שבת שירה:

ב, "שבת שירה" נכללים כל עניני עליות שנעשים ע"י שיר, "כל בעלי השיר יוצאין בשיר ונמשכין בשיר" (כנ"ל ס"א). וע"פ הידועי' שכל העליות נכללים בשם מ"ב ד, "אנא בכח" (שיש בו מ"ב

אלא, שאז היתה רק התחלת ההכנה להשלימות דמתן-תורה דלעתיד לבוא, ועיקרה ושלמותה היא ע"י "מעשינו ועבודתנו כל זמן משך הגלות"⁸⁰ ב, "מדבר העמים" (כידוע שכל זמן משך הגלות נרמז במ"ב המסעות שבמדבר⁸¹), לברר ולהעלות ניצוצות הקדושה, כידוע הפירוש במארו"ל⁸², "לא הגלה הקב"ה את ישראל לבין האומות אלא כדי שיתוספו עליהם גרים", שהו"ע בירור והעלאת ניצוצות הקדושה⁸³, ועד לגמר ושלמות הבירור כשיקויים היעוד⁸⁴, "את רוח הטומאה אעביר מן הארץ", שזהו"ע "מחה אמה את זכר עמלק"⁸⁵.

ומזה באים תיכף להשלימות דמתן-תורה באופן ש, "תורה חדשה מאתי תצא", וכן להשלימות דהכניסה לארץ טובה ורחבה בגאולה האמיתית והשלימה⁸⁶ –

80) תניא רפ"ז.

81) שסיומם וחוטמם ב, "ירדן ירחו", בחי' "והריחו בירת ה'" שנאמר במשיח צדקנו, "דמורה ודאין" (סנהדרין צג, ב. לקו"ת שבעה ערה⁶³).

82) פסחים פז, ב. וראה אוה"ת פרשתנו ע' עת ואלך.

83) ראה תו"א בראשית ו, א. שם ר"פ לך לך. אוה"ת שם. ועוד.

84) זכרי' יג, ב.

85) וכיון ש, ראשית גוים עמלק ואחריתו עדי אובד", הרי, ע"י ביטול ומחית עמלק מתבטל "רוח הטומאה" לגמרי.

86) להעיר שגם הגאולה קשורה עם מספר ארבעים (ע"ד הארבעים שנה שהיו בני' במדבר העמים) – "לסרבה המשרה", מ"ם סתומה באמצע התיבה, שרומז על סתימת פירצת הגלות, "חומות ירושלים אשר הם פרוצים", מ"ם פתוחה בסוף

התיבה (ראה ספר הערכים – חב"ד מערכת אותיות התורה ספר מ"ם (ב) ס"ע רב ואילך. ושי"ו). 87) שהובטחו לאברהם בברית בין הבתרים, "עשר אומות יש כאן, ולא נתן להם אלא שבעה גוים, והשלשה . . עתידים להיות ירושה לעתיד" (פרש"י לך לך טו, יט – מב"ר ספמ"ד).

וראה במדבר"ר פ"ד, א: "שלשה אומות אשר הקב"ה לישראל לכשנכנסו לארץ לירש את ארצם . . ארץ פלשתים מנין דכתיב ולא נחם אלקים דרך ארץ פלשתים . . ולעתיד לבוא עתיד הקב"ה להתיר שלשתן לישראל, שנאמר ועפו בכתף פלשתים ימה" (ראה אוה"ת פרשתנו ע' שסז).

88) ראה ספרי דברים בתחלתו. פס"ר פ' שבת ור"ח. יל"ש ישעי' רמז תקנ. לקו"ת מסעי פט, ב. 89) ראה תנחומא נשא טז. ועוד. תניא רפ"ז. ובכ"מ.

90) ראה סה"מ מלוקט ח"ב ע' רמא. ושי"ב.

91) אוה"ת דרושי שבועות ע' קלה. סה"מ תרס"ד ע' קפ. ועוד.

האומות שענין מלקטים הניצוצים דתוהו שהם מבחי' פרוות כו" (אוה"ת פרשתנו ע' שטד).

(*) ויתירה מזה – שמהפכים הפירצה למעמד ומצד ד, "פרוות תשב ירושלים" (זכרי' ב, ח). ולהעיר מהשייכות להפסדה דפרשתנו: "צדקת פרונו בישראל" (שופטים ה, יא) – "שהוא גילוי בחי' פרונו, לשון פרוות תשב ירושלים . . ע"י שפירון לבין

. כל השירות כולן קרואות בלשון נקבה, כשם שהנקבה יולדת כך התשועות שעברו היי אחריהם שעבור, אבל התשועה העתידה להיות אין אחריי שעבור לכך קרואה בלשון זכר⁹⁸.

ומהחילוקים שביניהם⁹⁹ - שבשירה בלשון נקבה נרגשת בעיקר העלי' מלמטה למעלה, שהמקבל מצ"ע (נקבה) משתוקק ומתגעגע לצאת ממדרגתו ולהכלל בדרגא נעלית יותר, משא"כ בשיר בלשון זכר נרגשת בעיקר השפעת וגילוי אור העליון מלמעלה למטה, שעל ידו נעשית הדביקות והתכללות בהעליון¹⁰⁰. כלומר, עם היותו "שיר" שענינו עלי' מלמטה למעלה, ה"ז באופן שנרגש בו (לא כ"כ הגעגועים, אלא בעיקר) הדביקות וההתכללות בהגילוי והעליון, ועי"ז יש בו ב' המעלות דמלמטלמ"ע ומלמעלה למטה גם יחד.

ויש לומר, שב"שבת שירה" (הקשורה גם עם "העשירית" . שיר חדש . בלשון זכר) ישנה השלימות דכל השירות באופן של עלי' מלמטה למעלה, ונוסף לזה נרגשת הדביקות וההתכללות מצד הגילוי שלמעלה מעשר - בחי' "אחד עשר", "אנת הוא חד ולא בחושבן" (ע"ד "י"א¹⁰¹ מסעות . . נשאם הקב"ה דרך המדבר מ' שנה", כנ"ל ס"ד).

ויש לקשר זה עם הענין ד"שיר¹⁰²

תיבות⁹², "ועד"ו היו כל המ"ב מסעות שהם כנגד שם מ"ב הוא בחי' עלי' ממדרגה למדרגה כו"⁹³, מ"ב עליות⁹⁴ שע"י עבודת הבירורים שבמדבר העמים - נמצא, שב"שבת שירה" (שכולל כל העליות שע"י שיר) נכללים כל העליות שנעשים ע"י מ"ב המסעות שבמדבר העמים, כללות מעשינו ועבודתנו כל זמן משך הגלות.

ולאחרי גמר עבודת הבירורים בכל פרטי העליות דמ"ב המסעות שבמדבר העמים שכלולים ב"שבת שירה" - באים ל"שיר חדש" דלעתיד לבוא⁹⁵:

איתא במכילתא⁹⁶, "עשר שירות הן⁹⁷, הראשונה שנאמרה במצרים . . השני' על הים, שנאמר אז ישיר משה . . הששית שאמרה דבורה וברק, שנאמר ותשר דבורה וברק בן אבינועם . . העשירית לעתיד לבוא, שנאמר שירו לה' שיר חדש

(92 שלכן אומרים, "אנא בכח" בכל זמן של עלי' מלמטה למעלה, כמו בק"ש על המטה, שאז נעשית העלי' דעבודת כל היום, ובקבלת שבת, שאז נעשית העלי' דעבודת כל השבוע (ואה"ת וסמ"מ שם).

(93 תו"א פרשתנו סב, רע"ג.

(94 ראה לקו"ת מסעי (פט, א ואילך) ביאור החילוק שבין מ"ט ימים דספח"ע (ו' מדות שכל א' כלול מזו) למ"ב המסעות (ו' פעמים ז') - ש, מלמעלה למטה הם מ"ט . . שממשיכים מקיפים מלמעלה למטה לכל ה' מדות . . גם בחי' מלכות . . משא"כ המסעות שהם מלמטה למעלה אינם כ"א ששה לבד בכל מדה כו". עיי"ש.

(95 להעיר ששירת הים נאמרה בלשון עתיד - "אז ישיר", "לעתיד לבוא" (טו, א ובמכילתא עה"פ), שרימו על השיר לעתיד לבוא*.

(96 שם. וראה גם יל"ש יהושע רמז כ.

(97 ראה גם תנחומא פרשתנו יו"ד. תרגום שה"ש בתחלתו.

(*) נוסף לכך ש"מכאן לתחיית המתים מן התורה" (סנהדרין צא, טע"ב. הובא במכילתא ופרש"י עה"פ).

(98 וראה גם שמו"ר (פרשתנו) פכ"ג, יא. תוד"ה ה"ג ונאמר - פסחים קטז, ב.

(99 ראה גם סידור (עם דא"ח) סז, ב ואילך. אה"ת שה"ש ע' ג. המשך תערי"ב ח"ב ע' א'קכה. ועוד.

(100 משא"כ בהעלי' מלמטה למעלה אינו נכלל עדיין בהעליון ממש (כנ"ל הערה 71).

(101 ולחידודי להעיר (ע"ד הרמז) ש"א ישיר" ר"ת (א"י) י"א (ראה לעיל הערה 54).

(102 להעיר שבכמה ק"ק בישראל נוהגים לומר שיר השירים לפני קבלת שבת.

בחי' „אחד עשר“, „אנת הוא חד ולא בחושבן“.

ז. ע"פ האמור לעיל יש לבאר גם הקשר והשייכות דפרשיות בשלח ויתרו לתוכן הזמן שבו קורין פרשיות אלו – בסמיכות להעשירי בשבט:

חודש שבט הוא חודש האחד עשר (להתחלת מנין החדשים מניסן) – „עשתי עשר חודש הוא חודש שבט“¹¹⁰ – ששייך במיוחד להגאולה האמיתית והשלמה¹¹¹ שאז יהי' הגילוי דבחי' „אחד עשר“, „אנת הוא חד“, שלכן, מחודש שבט באים לחודש אדר, שבו היתה הגאולה דפורים, גאולה במעמד ומצב ד„אכת¹¹² עבדי אחשורוש אנן“¹¹³, ו„מיסמך גאולה לגאולה“, „פורים לפסח“¹¹⁴, בחודש ניסן „שבו נגאלו ישראל ממצרים ובו עתידין ליגאל, שנאמר¹¹⁵ כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות“¹¹⁶.

ובחודש שבט (חודש עשתי עשר) עצמו באים מיום העשירי ליום אחד עשר („אחד עשר יום מחורב“) – אחד עשר שבאחד עשר.

ויש להוסיף בביאור העילוי וההוספה דאחד עשר יום לגבי כללות חודש האחד עשר – (א) שבחי' אחד עשר היא באופן עשר.

באלקות בפילוש כו' (אוה"ת פרשתנו ע' שסו ואילך).

(110) זכרי' א, ז.

(111) כמרומו גם בהשם „שבט“ – ע"ש „שבט מלוכה“ דמלכות בית דוד (ראה סה"ש תשנ"ב ח"א ע' 264 (לעיל ע' 208)).

(112) מגילה יד, א.

(113) ויתירה מזה – שפורים לא יבטל גם בימות המשיח, שנאמר (אסתר ט, כח), „וימי הפורים האלה לא יעברו מתוך היהודים וזכרם לא יסוף מזרעם“ (רמב"ם סוף הל' מגילה).

(114) שם ו, סע"ב ובפרש"י.

(115) מיכה ז, טו.

(116) ר"ה יא, רע"א. שמו"ר פט"ו, יא.

השירים¹⁰³ שהוא „קדש קדשים“¹⁰⁴ – כפירוש המהרש"א¹⁰⁵ ש„עשר שירות היו בעולם וזו למעלה מזו וזו למעלה מכולם (כמ"ש בתרגום), וכיון שכולם קדש הרי העשירי שהוא קודש בכל מקום למעלה מכולם הכא נמי קדש קדשים“ – שהשייכות ד„שיר השירים“ (שנאמר בזמן הזה) לשיר העשירי דלעתיד לבוא, היא, לפי שבו נעשית השלימות דכל השירים שבזמן הזה (כל העליות מלמטה למעלה) כפי שמתקשרים ומתחברים עם השיר חדש דלעתיד לבוא¹⁰⁶ (שנרגשת גם הדביקות וההתכללות בהעליון), ועיי' באים לשיר חדש לשון זכר דלעתיד לבוא עצמו¹⁰⁷ שהוא למעלה מכל העשרה שירות¹⁰⁸ – שיר שכל ענינו הוא הדביקות וההתכללות עם מהותו ועצמותו ית'¹⁰⁹,

(103) והמשך הכתוב „ישקני מנשיות פיהו“, „מובטחים מאתו להופיע עוד עליהם לבאר להם סוד טעמי ומסתרי צפונותי“ (פרש"י עה"פ), גילוי דטעמי תורה לעתיד לבוא, „תורה חדשה מאתי תצא“, שאז יהיו הנישואין דהקב"ה וכנס"י (לימות המשיח יהיו נישואין) (שמו"ר ספט"ו), שהוה התוכן ד„שיר השירים“.

(104) ידים ספ"ג.

(105) בחדא"ג ידים שם.

(106) ראה אוה"ת שה"ש ע' ג ואילך. ושם, שהו"ע העלי' דבחי' החכמה לבחי' הכתר הנק' קדש קדשים.

(107) כי, „שיר השירים הם שיר נוקבא ושיר דדכורא שע"י אתעדל"ת. . ושיר דלעת"ל זהו מבחי' שיר חדש שלמעלה מאתעדל"ת (אוה"ת שם).

(108) ההעלאה מבחי' כתר לאוא"ס ב"ה והוא למעלה גם מקדח"ק (אוה"ת שם).

(109) להעיר מהשייכות לבחי' פלשתים דקדושה – „התגלות השמחה בדביקות ה' בפילוש ובגילוי ובתרחבות לאין קץ“, „השמחה בה' מצד מהו"ע בלי שום מבוקש“ (מדרכת הצדיקים) – שתהי' (אצל כל בנ"י) רק לאחר גמר עבודת הבירורים, לעתיד לבוא, שאז תהי' השמחה בתכלית השלימות, כמ"ש „אז ימלא שחוק פיננו“, ורע"כ יותן להם ארץ פלשתים שהוא השמחה

ומעלה יתירה בט"ו בשבט שהוא, ראש השנה לאילין", לענין מעשר¹²² בארץ ישראל, וכמודגש במנהג ישראל¹²³ לאכול בט"ו בשבט פירות (ובפרט פירות) שנשתבחה בהם ארץ ישראל¹²⁴, "ארץ חטה ושעורה וגפן ותאנה ורמון ארץ זית שמן ודבש"¹²⁵ – שתכלית השלימות בזה תהי' בהכניסה לארץ לעתיד לבוא, הן בנוגע לפירות כפשוטם¹²⁶ (כולל ובמיוחד הפירות שבאה"ק ושבביהמ"ק¹²⁷), והן (ובעיקר) בנוגע לתוכן ענין הפירות בתורה, שמורה על התענוג שבתורה, טעמי תורה, פנימיות התורה (כמודגש במיוחד ב"דבש"¹²⁸ שרומז על פנימיות התורה¹²⁹), שעיקר התגלותה ב"תורה חדשה מאתי תצא" לעתיד לבוא.

ה. וכל זה מודגש ביותר ביום העשירי ויום אחד עשר בחודש אחד עשר בדורנו זה, ובפרט בשנה זו:

יום העשירי בחודש האחד עשר בדורנו זה הוא יום ההילולא של כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו, שבו נעשית העלי' ד"כל מעשיו ותורתו ועבודתו אשר עבד

של "יום" (אחד עשר יום) ע"ש האור וגילוי (כמ"ש¹¹⁷ "ויקרא אלקים לאור יום"), (ב) החילוק שבין חודש ליום הוא שחודש קשור עם מהלך הלבנה, ויום¹¹⁸ קשור עם מהלך החמה, וזוה (כנ"ל ס"ד) שחודש האחד עשר מורה על בחי' אחד עשר כפי שנמשך ומתגלה אל המקבל (לבנה), ויום האחד עשר מורה על בחי' אחד עשר כפי שהוא אצל המשפיע (חמה), אחד עשר בטירתו.

ומיום אחד עשר (בחודש אחד עשר) באים ליום אח"ד (בגימטריא י"ג)¹¹⁹, ובהדגשה בקביעות שנה זו שיום הי"ג בחודש חל ביום הש"ק, שממנו באים תיכף ליום ראשון בשבוע, "יום אח"ד", "שהי' הקב"ה יחיד בעולמו"¹²⁰ – שמורה על הגילוי דבחי' "אנת הוא חד" גם בעולם ("יחיד בעולמו")¹²¹.

ובימי החודש – יום י"ד, שממנו באים תיכף ליום ט"ו – שרומז על מ"ש בסיום פרשתנו "כי יד (י"ד) על כס י"ה (ט"ו), שהו"ע בירור ומחיית עמלק כדי שיהי' "השם שלם", גם ו"ה (י"א), בחי' אחד עשר (כנ"ל ס"ד).

(122) "שאין מעשרין פירות האילן שחנטו קודם שבט על שחנטו לאחר שבט" (פרש"י ורע"ב ריש ר"ה. רמב"ם שבהערה 14).

(123) מג"א או"ח סקל"א סקט"ו. השלמה לשו"ע אדה"ז שם ס"ח.

(124) ראה לעיל הערה 54.

(125) עקב ח, ה.

(126) ראה כתובות בסופה.

(127) ראה סה"ש תש"נ ח"א ע' 284. וש"ב.

(128) ולהעיר, שכיון שכל הסמון לארץ השני חשוב מן המאוחר מארץ הראשון, הרי "התמרים (דבש תמרים) קודמים לענבים (אף שגפן הוא הראשון מתמשת מיני הפירות), שהתמרים שני לארץ והענבים שלישי לארץ" (רמב"ם הל' ברכות פ"ח ה"ג).

(129) ראה חגיגה יג, א. רמב"ם הל' יסו"ה

ספ"ב.

(117) בראשית א, ה.

(118) גם ימי החודש, שהרי חילוק הימים (יום ולילה) נעשה ע"י מהלך החמה.

(119) לאחר ההקדמה ביום הי"ב – יום הי"ב בחודש הי"א, שרומז על הגילוי דבחי' אחד עשר בכל י"ב השבטים (י"ב שבט).

(120) בראשית שם ובפרש"י (מב"ר פ"ג, ח).

(121) ולהעיר, שהבריאה הפרטית דיום זה היא בריאת האור, "ויאמר אלקים יהי אור" – דיש לומר, ש"ויאמר אלקים" (שמורה על ההעלם) קאי על דרגא הכי נעלית שלמעלה מכללות ענין האור (גילוי), ולמעלה גם מ"מאור" (שורש ומקור האור) – שלכן נקרא "אלקים" (העלם), שמורה על ההעלם שלמעלה מגילוי (העלם העצמי). והחידוש הוא שגם בחי' זו ("אלקים") באה ונמשכת באופן של אור וגילוי – "ויאמר אלקים יהי אור".

שכבר נשלמו כל העליות¹³⁵ דמ"ב ימי ההילולא¹³⁶, וכל העליות שע"י מעשינו ועבודתנו במ"ב השנים (בהוספה על השלימות ד, ויהי בארבעים שנה) שהם בדוגמת מ"ב המסעות במדבר העמים שבדור זה (דור האחרון של הגלות ודור הראשון של הגאולה), ותיכף ומיד ממש נעשית הכניסה לארץ טובה ורחבה בגאולה האמיתית והשלמה¹³⁷, שאז תהי' שלימות הגילוי דבחי' אחד עשר שבאחד עשר, „אנת הוא חד“.

*

ט. מההוראות מהאמור לעיל בנוגע למעשה בפועל:

להוסיף ולהשלים (מלשון שלימות) בכל הענינים השייכים ליום ההילולא, לימוד תורתו (ובאופן ד, עשרה שיושבים ועוסקים בתורה¹³⁸) והליכה בדרכי ואורחותיו בהפצת התורה והמעיינות חוצה, כולל ובמיוחד המשך ההתוועדויות דיום ההילולא, מתוך שמחה ושירה, כההוראה והנתינת-כח דיום השבת שבו נעשית השלימות דיום ההילולא – שבת שירה.

והוראה נוספת וג"כ עיקרית בענין

כל ימי חייו¹³⁰ לדרגא נעלית יותר, ועד לעילוי שבאין-ערוך, החל מהעלי' של נשיא דורנו (בעל ההילולא), ועל ידו גם העלי' דכל הדור („בתר רישא גופא אויל“¹³¹) – כמודגש בהמשך הימים, שמיום העשירי (יום ההילולא) באים ליום האחד עשר¹³² לחודש האחד עשר.

וענין זה מודגש ביותר בהקביעות דהעשירי בשבט חל ביום הרביעי שבו נתלו¹³³ המאורות, „שני המאורות הגדולים“ – שבזה מרומז תוכן העלי' שנעשית לאחרי ההסתלקות ביום הי"א לחודש הי"א, שנוסף על השלימות די"א מצד החודש (לבנה, מאור הקטן) נעשית גם השלימות די"א מצד היום (חמה, מאור הגדול)¹³⁴, אחד עשר בטהרתו (כנ"ל ס"ז).

והשלימות העיקרית בזה נעשית בעשירי והאחד עשר בחודש אחד עשר בשנה זו – שנת הארבעים ושתים (תש"י-תשנ"ב), שקשורה עם שם מ"ב שעל ידו נעשים כל עניני העליות (כנ"ל ס"ו) –

(130) תניא אגה"ק ס"ך וביאורה.

(131) עירובין מא, א. וראה סוטה מה, ב.

(132) ולהעיר, שגם העליות דיום ההילולא (ע"י אמירת קדיש) קשורות עם אחד עשר – י"א אותיות ד, יתגדל ויתקדש (ראה בארוכה שער הכוונות ענין הקדיש. פע"ח שער הקדישים פ"ד). (133) נוסף על „נטלו“ (בטי"ת) מצד ההסתלקות, גם „נתלו“ (כת"ו) – נוסף על פשטות הדבר – מצד העלי' היתירה שנעשית לאחר י"א וז"ל ההסתלקות.

(134) להעיר מהשייכות ד, ביום עשתי עשר יום (לחודש הגאולה*) נשיא לבני אשר לחודש הי"א (להדעות שהשייכות דהנשיאים לחדשי השנה היא כסדרם בחנוכת המשכן (קה"י ערך שבט. ועוד)), ויש לומר, ששייכות זו היא בהדגשה יתירה ביום הי"א לחודש הי"א.

(135) כולל גם שלימות העליות בשבת שלאחריו, שבת שירה, שכולל כל העליות שע"י השיר (כנ"ל ס"ו).

(136) ולהעיר, שהעליות ע"י אמירת קדיש קשורות עם שם מ"ב (שער הכוונות ופע"ח שם). (137) וי"ל הרמז בנוגע להמשך הימים: י"א שבת הקשורים עם ענין הנשיאות – שינוי בהנשיא, יום השבת (י"ג שבט) פרשת בשלח שסיומה וחותמה במלחמת עמלק – הכרתת זרעו של עמלק, וי"א בשבט – הכניסה לארץ ישראל (לאכול מפר"י) ובנין בית הבחירה (שגם בו יהיו הפירות).

(138) כמבואר בהמאמר הידוע לחג הגאולה שלו (סה"מ תרפ"ח ע' קמה ואילך).

(*) ובשנת העיבור – לאחר ג' חדשים, צדי"ק יום, ובהדגשה יתירה בשנה זו – שנת הצדי"ק.

ונקראת ע"ש) ישראל, "כי תהיו אתם ארץ חפץ" ¹⁴⁶, ויש בכא"א מהם (האנשים והנשים והטף) כל פרטי הענינים ד, ארץ חטה ושעורה וגפן ותאנה ורמון ארץ זית שמן ודבש", כמבואר בכ"מ פרטי הענינים בזה ¹⁴⁷, וב"ראש השנה לאילן" צ"ל חידוש והוספה בכל עניני העבודה הנ"ל אצל כל אחד ואחד מישראל, כל חד וחד לפום שיעורא דילי".

ובודאי ינצלו ההתוועדויות ד, ראש השנה לאילן" כדי לבאר ולעורר ע"ד ההוספה והחידוש בעניני העבודה הנ"ל, כולל ובמיוחד לעורר התשוקה והגעגועים ועד לרגש השמחה בגלל הידיעה שתיכף ומיד נכנסים לארץ ישראל, לאכול מפרי' ולשבוע מטובה, ולקיים כל המצוות התלויות בה בתכלית השלימות, כמצות רצונך" ¹⁴⁸.

יא. ויה"ר ועיקר - שעוד לפני חמשה עשר בשבט יהי גמר ושלמות הצמיחה ד, איש צמח שמו", ועליו נאמר וקם שבט (מלך רודה ומושל) מישראל" ¹⁴⁹, ויצא חוטר מגוע ישי ונצר משרשיו יפרה" ¹⁵⁰ - יעמוד מלך מבית דוד (מינוי מלך) . . וילחם מלחמות ה' (מלחמה לה' בעמלק) . . ובנה מקדש במקומו" ¹⁵¹ (בנין בית הבחירה).

ובפשטות - שתיכף ומיד ממש, בבואנו מיום עשתי עשר בחודש עשתי

השירה בנוגע לעבודת התפלה (שנקראת גם בלשון רינה" ¹³⁹ (שירה)) באופן של שירה (כידוע שרבינו הזקן הי' מתפלל בקול ושירה) - שנוסף על השירה הקשורה עם העלי' מלמטה למעלה, צ"ל עכשיו (לאחרי גמר כל העליות) השירה שמצד הדביקות וההתכללות בהעליון, כהכנה והתחלה ל"שיר חדש" דלעתיד לבוא (כנ"ל ס"ו).

ובמיוחד בנוגע להתפלה על הגאולה האמיתית והשלמה" ¹⁴⁰ (ובפרט לאחר שכתב, "כלו כל הקיצין" ¹⁴¹, ונשלמו כל עניני העבודה, כדברי כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו) - שנוסף על רגש הכוסף והתשוקה והגעגועים להגאולה (עד עתה), צ"ל עכשיו גם ובעיקר רגש השמחה" ¹⁴² מזה שהגאולה באה בפועל ממש ברגע זה ממש.

י. ויש להוסיף ולעורר אודות עריכת התוועדויות בכל מקום ומקום גם בחמשה עשר בשבט:

"ראש השנה לאילן" קשור ושייך ל,האדם (אתם קרויין אדם" ¹⁴³, ע"ש אדמה לעליון" ¹⁴⁴) עץ השדה" ¹⁴⁵, ובפרט האילנות שנשתבחה בהם ארץ (ששייכת

139) ספרי ר"פ ואתחנן. ועוד.

140) נוסף על הגאולה הפרטית שנעשית ע"י עבודת התפלה (תניא אגה"ק ס"ד).

141) סנהדרין צו, ב.

142) שפורצת גדר (סה"מ תרנ"ז ס"ע רכג ואילג) - לא רק פריצת גדרי הגלות, אלא גם ובעיקר פריצת גדרי הגאולה, שהגאולה עצמה היא באופן ד, נחלה בלי מצרים . . נחלת יעקב אביך . . כיעקב שכתוב בו ופרצת ימה וקדמה וצפונה ונגבה" (שבת קיח, סע"א ואילך).

143) יבמות סא, רע"א.

144) ראה של"ה ג, רע"א. ועוד. עש"מ מאמר אכ"ח פל"ג. ובכ"מ.

145) פ' שופטים כ, יט. וראה תענית ז, א.

146) מלאכי ג, יב. וראה, "היום יום" י"ז אייר. ב' אלול. ובכ"מ.

147) ראה סה"ש תש"נ ח"א ע' 273 ואילך. וש"נ. - וראה סה"ש תשנ"ב ח"א ע' 322 (לקמן ע' 263) ואילך.

148) ראה תו"ח ר"פ ויחי. המשך וככה תרל"ז פי"ז ואילך. ועוד.

149) בלק כד, י ובפרש"י.

150) ישע"י יא, א.

151) רמב"ם הל' מלכים ספ"א.

משיחות י"א שבט וש"פ בשלח, שבת שירה, י"ג שבט ה'תשנ"ב 15

ש, ימלא שחוק פינו" ¹⁵⁶ - כמרומו בב' שמותיו של נשיא דורנו, משיח שבדורנו. ובלשון הכתוב בשירת הים: „תבאמו ותטעמו בהר נחלתך גו' מקדש אדנ-י כוננו ידיך ה' ימלוך לעולם ועד“, ובהמשך לזה - בפרשה דמ"ת: „וידבר אלקים את כל הדברים האלה לאמר“ ¹⁵⁷, השלימות דמתן-תורה („אחד עשר יום מחורב“) שתתגלה ב„תורה חדשה מאתי תצא“.

(156) תהלים קכו, ב. וראה ברכות לא, א.

(157) יתרו כ, א.

עשר דשנת הארבעים ושתים ¹⁵², יוצאים כל בנ"י („בנערינו ובזקנינו גו' בבנינו ובבנותינו“ ¹⁵³) מ„מדבר העמים“, ועולים לארצנו הקדושה ולירושלים עיר הקודש ולבית המקדש השלישי - כיון ש„יוסיף אדנ-י שנית ידו גו' ואסף נדחי ישראל גו“ ¹⁵⁴, ו„גודה לך שיר חדש“ ¹⁵⁵, באופן

(152) ע"ד מ"ש „אחד עשר יום מחורב גו' ויהי

בארבעים שנה בעשתי עשר חודש גו“.

(153) בא יו"ד, ט.

(154) ישע"י שם, יא-יב.

(155) נוסח ברכת „אשר גאלנו“ - פסחים

קטז, ב (ובתוס' שם).

משיחות חמשה עשר בשבט* ה'תשנ"ב

הוראה⁸, לימוד והוראה בעבודת האדם, „אני נבראתי לשמש את קוניי” – לכל לראש בנוגע ליום זה עצמו, ועוד ועיקר, להיותו „ראש השנה”, יש להמשיכו על ובכל השנה כולה (עד לראש השנה לאילן” בשנה שלאח”ו, שאז יתוסף חידוש נעלה יותר, עלי למעלה מעלי).

ב. ובהקדמה:

„אילן” – קשור עם בניי, כמ”ש¹⁰, „כי האדם (שקאי בעיקר על בניי, „אתם קרויין אדם”¹¹, ע”ש „אדמה לעליון”¹²) עץ השדה”, ובפרט האילנות (שבארץ ישראל, וביניהם גופא האילנות) שנשתבחה בהם ארץ ישראל, ששייכותם לארץ ישראל היא כתוצאה מזה שישנם תחילה בישראל עצמם.

ויומתק יותר – ע”פ הידוע¹³ שישאל נקראים בשם „ארץ”, כמ”ש¹⁴, „כי תהיו אתם ארץ חפץ”, וכמארו”ל¹⁵, „למה נקרא שמה ארץ שרצתה לעשות רצון קונה”, „רצתה” מלשון רצון¹⁶, וגם מלשון מרוצה¹⁷, שענין זה שייך בעיקר ב„ארץ חפץ” דישראל, שכאו”א מישראל, רוצה הוא לעשות כל המצוות¹⁸, ועד ש„רץ

א. ענינו המיוחד של חמשה עשר בשבט – שאין אומרים בו תחנון², וגם לא כמנחה שלפניו – שהוא „ראש השנה לאילן”, כדאיתא במשנה⁴: „באחד בשבט ראש השנה לאילן כדברי ב”ש, ב”ה אומרים בחמשה עשר בו”, והלכה כב”ה.

ולכן מנהג ישראל⁶ לאכול ביום זה מיני פירות, ובפרט פירות שנשתבחה בהם ארץ ישראל, שבה מודגש ענינו של „ראש השנה לאילן” לדינא – „לענין מעשר”⁷.

ויש לבאר ענינו של היום בעבודתם של ישראל – כבכל עניני התורה מלשון

(*) מוצאי חמשה עשר בשבט לאחר תפלת ערבית, וכולל גם הדברים שנאמרו בליל חמשה עשר בשבט לאחר תפלת ערבית, ובערב חמשה עשר בשבט לאחר מנחה. וניתוספו גם הם פרטים משיחות י”א שבט, וליל טו”ב שבט (ב„יחידות” כללית להאזרחים שיחיו) – המו”ל.

(1) נוסף על המעלה ד„קיימא סיהרא באשלמותא” ביום חמשה עשר שבט חודש, ועאכו”כ וביתר שאת וביתר עוז בחודש האחד עשר, שקשור עם בחי” „אחד עשר” שלמעלה מכל עשר ספירות, כמדובר (סה”ש תשנ”ב ח”א ע’ 317 (לעיל ע’ 258) ואילך).

(2) להעיר, שבימים שאין אומרים תחנון אין צורך בתחנון, כלומר, לא זו בלבד שהענינים דתחנון נעשים מעצמם (ולא אמירת תחנון) מצד מעלת היום, אלא שמלכתחילה אין צורך בהענין דתחנון.

(3) שו”ע או”ח סקל”א ס”ו. השלמה לשו”ע אדה”ז שם ס”ח. סידור אדה”ז לפני ובא לציון גואל.

(4) ריש מס’ ר”ה.

(5) רמב”ם הל’ תרומות פ”ה הי”א. הל’ מע”ש פ”א הי”ב.

(6) מג”א או”ח שם. השלמה שם.

(7) „שאיין מעשרין פירות האילן שחננטו קודם (ט”ו) בשבט על שחננטו לאחר (ט”ו) בשבט” (פרש”י ורע”ב ר”ה שם. רמב”ם שם).

(8) ראה רד”ק לתהלים יט, ח. גו”א ר”פ בראשית. חז”ג נג, ב. ועוד.

(9) משנה וברייתא סוף מס’ קידושין.

(10) שופטים כ, יט.

(11) יבמות סא, רע”א.

(12) ראה של”ה ג, רע”א. ועוד. עש”מ מאמר אכ”ח ח”ב פל”ג. ובכ”מ.

(13) ראה גם תו”א בראשית בתחלתו. ובכ”מ.

(14) מלאכי ג, יב. וראה „היום יום” י”ז אייר. ב’ אלול. ובכ”מ.

(15) ב”ר פ”ה, ח.

(16) פ”י המת”כ שם.

(17) ראה פ”י מהדריו שם. תו”א שם א, סע”ג.

(18) רמב”ם הל’ גירושין ספ”ב.

חטה ושעורה לגפן ותאנה ורמון זית שמן ודבש, ו"כ²⁸ כל המוקדם בפסוק זה מוקדם לברכה"²⁹, יש להקדימם גם בהלימוד וההוראה בעבודת האדם.

ולא עוד אלא שיש להקדים לפנייהם הלימוד וההוראה מתיבת "ארץ" שבהתחלת הכתוב³⁰, שהיא המקור שממנה באים כל עניני צמיחה, הן תבואה (חטה ושעורה), והן פירות האילן (גפן ותאנה ורמון זית שמן ודבש), דאף שמקום צמיחת האילנות הוא ב"גן"³¹ שלמעלה משדה (מקום צמיחת התבואה)³² שבארץ סתם, הרי, גם ה"גן" הוא חלק מה"ארץ" (דרגא נעלית יותר ב"ארץ"), כדלקמן.

ג. "ארץ":

כתיב³³ "ארץ ממנה יצא לחם" (שכולל כל עניני מאכל)³⁴, גם פירות האילן – לאחריו וע"י עבודת ויגיעת האדם³⁵, החל מחרישה וזריעה, ובלשון המשנה³⁶ "הזורע והחורש", "בארץ ישראל קאי דורעי

(בזריות הכי גדולה) למצוה"¹⁹, ועל ידם נמשך ונעשה גם בארץ ישראל²⁰, ומה מובן שכל פרטי הענינים שבארץ ישראל ישנם תחילה בישראל.

ובהתאם לכך יש לבאר תוכן הענין דשבעת המינים שנשתבחה בהם ארץ ישראל: "ארץ חטה ושעורה וגפן ותאנה ורמון ארץ זית שמן ודבש"²¹ – כידוע ששבעת המינים הם כנגד שבעת המדות²², שבעת הקנים ד"מנורת זהב כולה"²³, שקאי על כנסת ישראל שנחלקת לשבעה סוגים, שבעה אופנים בעבודת ה'²⁴, שכל פרטי ענינים אלו ישנם בכא"א מישראל²⁵, האנשים והנשים והטף²⁶.

ואף ש"ראש השנה לאילן" שייך רק לחמשה מהם – ב' המינים ד"ארץ" הב', "ארץ זית שמן ודבש", ורק ג' מינים מ"ארץ" הא', "ארץ (חטה ושעורה וגפן ותאנה ורמון)", משא"כ חטה ושעורה שאינם אילנות ור"ה שלהם אינו בחמשה עשר בשבט, אלא באחד בתשרי, שהוא "ראש השנה למעשרות תבואה קטניות וירקות"²⁷ – מ"מ, כיון שהכתוב מקדים²⁷

(ב), ובפרט בנדר²⁸, שנפק"מ לדיני ברכות, כדלקמן בפנים.

(28) ברכות מא, א.

(29) וגם לאחר ש"הפסיק ארץ (השני) את הסדר וחזר לעשות זיתים ותמרים חשובים" (פרש"י שם, ב) – חשיבותם היא לגבי גפן ותאנה ורמון, שהסמוך לארץ השני חשוב מן המאוחר מארץ ראשון, ולא לגבי חטה ושעורה הסמוכים לארץ הראשון.

(30) ובפרטיות יותר – ארץ הא', "ארץ חטה וגו'", וארץ הב', "ארץ זית שמן וגו'".

(31) להעיר מהשייכות המיוחדת לשנה זו – תשנ"ב – שממנה כנסים לשנת ה"ג", "גן".

(32) אף שיש גם ה"הירק" (עקב יא, יו"ד).

(33) איוב כח, ה.

(34) ראה פרש"י ויצא לא, נד. ועוד.

(35) דאף שנבראת ע"י הקב"ה, מ"מ, ניתנה להאדם באופן שדוקא ע"י "לעשות" – עבודתו ויגיעתו – תהי' צמיחת הלחם.

(36) שבת עג, סע"א.

(19) אבות פ"ד מ"ב. וראה לקו"ש חי"ז ע' 371 ואילך. וש"נ.

(20) כולל גם בעבודתם בקיום ההוראה המפורסמת של נשיא חב"ד: "עשה כאן (בחול) ארץ ישראל" (אג"ק אדמו"ר מהר"י צ"ח א"ע תפח).

(21) עקב ח, ה.

(22) ראה ליקוטי תורה וספר הליקוטים להארי"ל ע"ה פ. לקוטי לוי"צ אג"ק ריש ע' שסו.

(23) זכרי' ד, ב.

(24) ראה לקו"ת ר"פ בהעלותך, ובכ"מ.

(25) ובהדרגה יתירה – במעמד כו"כ מישראל יחדיו.

(26) אף שיש חילוקי דרגות באופן ההתגלות – בגלוי ממש, בגלוי סתם, או בכח ובהעלם, העלם שישנו במציאות, ועד להעלם שאינו במציאות (כמבואר בכ"מ).

(27) להעיר, שסדר בתורה הוא גם תורה (ראה ש"ה חלק תושב"ע כלל לשונות בתחלתו, תב),

שהם כל ל"ט מלאכות⁴⁶, „הזורע והחורש . . ארבעים חסר אחת“:

הלשון „ארבעים חסר אחת“⁴⁷ (ולא שלשים ותשע) הוא ע"ד מ"ש⁴⁸ „ותחסרו מעט מאלקים“ [כמארז]⁴⁹ „חמישים שערי בינה נבראו בעולם כולם ניתנו למשה חסר אחת, שנאמר ותחסרו מעט מאלקים“] – שנוסף לכך שהחסרון מאלקים אינו אלא „מעט“ בלבד, „חסר אחת“, הרי, גם חסרון זה הוא פעולה מיוחדת של הקב"ה („ותחסרוהו“), ולפני פעולה זו לא ה' חסרון, כיון שכאו"א מישראל הוא בבחינת אלקים, כמ"ש⁵⁰ „אני אמרתי אלקים אתם“, ויתירה מזה, כיון ש„שמש ומגן הוי' אלקים“⁵¹, ששם אלקים הוא מגן ונרתק לשם הוי', נמצא, שכאו"א מישראל הוא גם בבחינת שם הוי'⁵², וכמ"ש⁵³ „כי חלק

ברישא והדר כרבי“³⁷, ש„קשה היא ואין יכול לכסות (הזריעה) בלא חרישה“³⁸, היינו, שנוסף על החרישה שלפני הזריעה (בכל ארץ), יש גם (בארץ קשה) חרישה שלאחרי הזריעה, ועד"ו שאר המלאכות ד„סידורא דפת“³⁹.

ודוגמתו בעבודת האדם לקונו⁴⁰ – שהתחלת העבודה היא בבחינת חרישה להיות לב נשבר ונדכה⁴¹, כמ"ש⁴² „לב נשבר ונדכה אלקים לא תבוה“⁴³, ועי"ז תהי' הזריעה והצמיחה כו'.

ויש להוסיף בנוגע לענין החרישה בעבודת האדם – ע"פ תורת הבעש"ט⁴⁴ על הפסוק „כי תהיו אתם ארץ חפץ“, שבנ"י נמשלו לארץ שטמונים בה אבנים טובות ומרגליות, אלא שיש צורך לחפש אותם, ועד לחיפוש אחר חיפוש (כיון שנמצאים במקומות מיוחדים בארץ), ויש צורך בחפירה בעומק הארץ (כיון שברוב המקומות אינם על פני הארץ, אלא בעומק הארץ) – שדוגמתה עבודת החרישה, אלא שיש צורך ביגיעה גדולה יותר⁴⁵.

ד. ובכללות יותר – נכללים בעבודת האדם ב„ארץ“ כל הענינים שבהם נעשית העבודה בירידת הנשמה למטה (ב„ארץ“),

(46) להעיר, שבכמה מקומות הובא הלשון ל"ט מלאכות בנוגע לסידורא דפת (ראה לדוגמא לקו"ת בחוקותי מט, ד), אף שהמספר המדוייק של המלאכות השייכות לסידורא דפת הוא י"א* (ראה סה"מ תר"ל ע' רמז).

(47) בהבא לקמן – ראה גם סה"מ שם ע' רמז ואילך.

(48) תהלים ה, ו.

(49) ר"ה כא, ב. וש"נ.

(50) תהלים פב, ו.

(51) שם פד, יב. וראה תניא שעהיזה"א רפ"ד. ובכ"מ.

(52) אפילו מצד הגוף – כידוע שהגוף דישראל* הוא בצירוי שם הוי' (ראה אוה"ת תוריע ע' תקד. וועד), ועצוב"כ מצד הנשמה, שיש בה כל פרטי הענינים ד' אותיות שם הוי' (ראה תניא אגה"ת פ"ד. ובכ"מ).

(53) האזינו לב, ט. וראה אגה"ת שם.

(*) ור"ל ע"ד הרמז – שע"י העבודה והיגיעה (בלחם הרוחני) ביי"א מלאכות באים לבחי' „אחד עשר“ (בחי' האלקות שלמעלה מהבריאה) שלמעלה מעשר (בחי' אלקות השייכת להבריאה), שזוהו גם תוכן העילוי ד„ארבעים“ לגבי „ארבעים חסר אחת.“ (*) ולצורך ענין הבחירה נעשה דוגמתו גם בגופי אוה"ע (ראה סה"מ תרנ"ז ס"ע שיט).

(37) שם, ריש ע"ב.

(38) פרש"י שם.

(39) שם עד, ריש ע"ב.

(40) ראה גם ספר הלקוטים (דא"ח להצ"צ) ערך חרישה (ע' תתקנ ואילך). וש"נ.

(41) ברוחניות, כי, בגשמיות צ"ל גוף בריא ושלם ונשמה בריאה ושלמה דוקא, אלא שברוחניות ישנו הרגש ד„לב נשבר ונדכה“.

(42) תהלים נא, יט.

(43) אלא שביחד עם זה צ"ל גם רגש השמחה, שהרי כל עניני עבודת ה' צ"ל מתוך שמחה וטוב לבב (רמב"ם סוף היל' לולב. ובכ"מ).

(44) „היום יום“ שבעה"ט.

(45) וכיון שהיגיעה גדולה יותר, גם המציאה – „יגעת ומצאת“ – היא גדולה יותר.

ובשר כבשרו - רומז על העבודה ששייכת לנפש האלקית שבכאן"א מישראל (ה, "אדם" שבו).

„ושעורה” - מאכל בהמה⁵⁸, וכמסופר בגמרא⁵⁹ שכש, אמר להם שעורים נעשו יפות, אמרו לו צא ובשר לסוסים ולחמורים” - רומז על העבודה ששייכת לנפש הבהמית שבכאן"א מישראל (ה, "בהמה" שבו).

„וגפן” - „תירושי המשמח אלקים ואנשים”⁶⁰ - שרומז על הוספת השמחה בכל עניני העבודה ד, „אלקים”, נפש האלקית („חטה”), ובכל עניני העבודה ד, „אנשים”, כמו „יין ישמח לבב) אנוש”⁶¹, לשון חלישות⁶² (כמו „עקוב הלב מכל ואנוש הוא”⁶³), שקאי על נפש הבהמית („שעורה”).

„ותאנה” - כמ"ש „ויתפרו עלה תאנה ויעשו להם חגורות”⁶⁴, וממשיך ש, ויעש גו' כתנות עור וילבישם”⁶⁵ - מורה על העבודה דבירור הלבושים של האדם (לאחרי ובהוספה על העבודה בנוגע להאדם עצמו), ועד לשלימות הבירור באופן ד, „כתנות אור” (באל"ף, כ, „בתורתו של רבי מאיר”⁶⁶) - ש, „אור” רומז על

הוי”⁵⁴ עמו, אלא שבירידתו למטה ב, „ארץ” נעשה אצלו חסרון זה (ותחסרהו מעט מאלקים”).

וחסרון זה (ותחסרהו מעט מאלקים) שבירידה למטה לעסוק בכל פרטי המלאכות שבעבודת ה, „ארץ” („ארבעים חסר אחת”) הוא לצורך עלי' (כידוע הכלל שכל ירידה היא לצורך עלי' למעמד ומצב נעלה יותר מכמו לפני הירידה) - שנשלם ה, „חסר אחת” (ארבעים)⁵⁵, ועד שנעשה יתרון גדול יותר, ביתר שאת וביתר עוז, שמתעלה לדרגא נעלית יותר מהדרגא ד, „אלקים אתם”, ולמעלה גם מהדרגא דשם הוי”.

ה. ויש להוסיף ולבאר פרטי הענינים דשבעת המינים בעבודת האדם⁵⁶ (ע"ד (ומיוסד על) המבואר בלקוטי תורה להאריז”ל⁵⁷ ע"פ קבלה) - „חטה ושעורה וגפן ותאנה ורמון (ולאח"ז גם) ארץ זית שמן ודבש”:

„חטה” - מאכל אדם, שנעשה דם

(54) נוסף על היותו „חלק אלקה ממעל ממש” (איוב לא, ב. תניא רפ"ב).

(55) ויש לומר, שענין זה מרומז גם ב, „ארץ (ש)ממנה יצא לחם”, שכולל גם פירות האילן, שבעת המינים שנשתבחה בהם ארץ ישראל שהם כנגד שבעת המדות - שרומז על כללות העבודה דבירור שבעת המדות, שבפרטיות הם במספר מ"ט (ו' פעמים ד', כי כל מדה כלולה מז' מדות) - שזהו"ע „חמישים שערי בינה . . חסר אחת . . ותחסרהו מעט מאלקים”, ועיי' באים לשער הנו"ן דבינה (ועד להדרגא שבאין ערוך למ"ט שערי בינה).

ועפ"ז יש לבאר המשך הכתובים, „ארץ חטה ושעורה וגפן זית שמן ודבש”, „ארץ גו' לא תחסר כל בה” - שעי' העבודה בשבעת המינים, שבעת המדות, מ"ט, „חמישים חסר אחת”, באים להשלימות ד, „לא תחסר (כיון שכל בה”, „כל” בנימטריא חמישים).

(56) בהבא לקמן - ראה גם סה"ש ה'תשנ"ג ח"א ע' 273 ואילך.

(57) שבעה ערה 22.

(58) סוטה רפ"ב. ועוד.

(59) פסחים ג, סע"ב. - נתבאר בסה"ש ה'תש"ג שם ע' 279 ואילך.

(60) שופטים ט, יג.

(61) תהלים קד, טו.

(62) „כי אנוש יש בו ב' פירושים, הא' לשון איש*, והב' לשון חלישות” (לקו"ת שה"ש כד, ד).

(63) ירמ' יז, ט.

(64) בראשית ג, ז.

(65) שם, כא.

(66) ב"ר פ"כ, יב.

(* ומהו מובן שגם התואר „אנשים” („איש”) שייך ל-אנוש).

וגפן ותאנה ורמון" (בעבודת האדם) הוא מן הקל אל הכבד: חטה ואח"כ שעורה – כיון שהעבודה דנפש האלקית (חטה) קלה מאשר העבודה עם נפש הבהמית (שעורה), ולאח"ז "גפן" – הוספת השמחה בעניני העבודה דנה"א ונה"ב, ולאח"ז העבודה דבירור הלבושים של האדם – תאנה, ולאח"ז גם הבירור דעניני העולם (שבהם מקיימים המצוות) – רמון. ו. ולאח"ז מוסיף הכתוב וכופל תיבת "ארץ":

ע"פ האמור לעיל (ס"ג"ד) ש"ארץ" הוא המקום שבו נעשית עבודת ויגיעת האדם בירידתו למטה (במעמד ומצב ד"ותחסרהו מעט מאלקים") בחרישה וזריעה וכל ל"ט המלאכות ("ארבעים חסר אחת") – מובן, ש"ארץ" הב' מורה על העבודה והיגיעה גדולה יותר, שע"ז נעשה עילוי גדול יותר. וע"ד החילוק שבין היגיעה דחרישה בשביל הצמיחה להיגיעה דחפירה בשביל למצוא אבנים טובות ומרגליות (כנ"ל ס"ג).

ויש לומר, ש"ארץ" הב' קאי על העבודה והיגיעה בזמן הגלות, שמצד גודל ירידת הגלות, יש צורך בעבודה ויגיעה גדולה יותר, ובמילא, נעשית גם העלי' (ירידה צורך עלי'*) באופן נעלה יותר, ביתר שאת וביתר עוז.

73) כהכלל בכל עניני ירידה (כנ"ל ס"ד), ועאכו"כ בנוגע לירידה הכללית דומן הגלות, שהיא ירידה הכי גדולה, כמשל בן יחיד שגלה מעל שולחן אביו (ראה ברכות ג, סע"א), שלא זו בלבד שצריכים להתחירו להיות סמוך* על שולחן אביו, אלא יתירה מזה, שצ"ל עלי' גדולה יותר לגבי המעמד ומצב שלפני ירידת הגלות.

אלופו של עולם (אל"ף ד"אור") כפי שנמשך (ע"י הוא"ו ד"אור") למטה (עד להרי"ש ד"אור"⁶⁷), ודוגמתו בעבודת האדם, שה"אור" דכאו"א מישראל הוא גדול כל כך עד שפועל אפילו בהלבושים ("כתנות") שנעשים "כתנות אור"⁶⁸.

"ורמון" – "מלאים" מצוות כרמון"⁷⁰ – מורה על העבודה דבירור עניני העולם (שלמטה גם מהלבושים של האדם) שבהם מקיימים המצוות. ויש להוסיף בביאור הדוגמא ד"רמון" דוקא – שכל גרעין מובדל ומופרש משאר הגרעינים (לא ע"י דבר זר, אלא) ע"י הרמון עצמו (בשר הרמון), ודוגמתו במצוות, ש"אין עושין מצוות חבילות חבילות"⁷¹, היינו, שכל מצוה היא בפ"ע, מובדלת משאר המצוות, והבדלתה (לא ע"י דבר זר ח"ו, אלא) מצד ציווי התורה (ע"ד הבדלת גרעיני הרמון זמ"ז ע"י בשר הרמון). ועד"ז בנוגע לעניני העולם שבהם מקיימים המצוות, שגם הבדלתם מהמצוות⁷² היא מצד ציווי התורה.

ועפ"ז מובן שהסדר ד"חטה ושעורה

67) להעיר גם מהענין ד"מאתיים (ר') לנוטרים את פרי"ו (שה"ש ח, יב. וראה אוה"ת שה"ש (כרך ב') ס"ע תשטא ואילך).

68) כולל גם העילוי דאתהפכא השוכא לנהורא – שמהפכים ה"עור" (בעי"ן) דנחש הקדמוני ל"אור" (באל"ף).

69) חגיגה בסופה. וש"ב.

70) להעיר, שאיתא בספרים (מלבי"ם עה"פ שה"ש ד, ג) שמספר גרעיני הרמון הוא תרי"ג, כנגד תרי"ג מצוות, ויש אומרים שמספר הגרעינים הוא רמ"ח, כנגד רמ"ח מצוות עשה שקיומן באופן חיובי (משא"כ שס"ה מצוות לא תעשה שקיומן באופן שלילי).

71) ברכות מט, א. וש"ב.

72) לפני קיום המצוה, וגם לאחר קיום המצוה בחפץ פרטי זה ישנם שאר הדברים שבעולם (גם ממין זה) שעדיין לא נתקיימה בהם מצוה.

* מלשון "סומך ה' לכל הנופלים" (תהלים קמה, ט').

פרעה⁸⁴ - פעלה אצלה בענין הצלתו של משה מן היאור.

ולחוסיק, שבסיום הפסוק (וּתְתַצֵּב גו' לדעה מה יעשה לו') מרומז העילוי שנעשה ע"י ירידת הגלות: „לדעה" - לב לדעת ועינים לראות ואזנים לשמוע⁸⁵, ויתירה מזה - גם בחינת „מה" (ביטול) שלמעלה מהדעת, ובאופן שגם בחינת „מה" נעשית („יעשה") באופן ד, „לו", שנמשכת ומתגלה בכל פרטי המדות, ו' פעמים ו' (ששה מדות כפי שכלולים משה - מספר ל"ו).

ועי' נעשה „שמן" („זית שמן") - כמאדו⁸⁶, „זית אינו מוציא שמנו אלא ע"י כתינתה" - שרומז על פנימיות התורה, רזין דרזין שבתורה⁸⁷, שעיקר ושלמות התגלותה תהי' לעתיד לבוא, לאחר ו' הקדמת מעשינו ועבודתנו כל זמן משך הגלות⁸⁸.

„דבש" (דבש תמרים⁸⁹) - שצמיחת ה„תמרים" היא לאחר שבעים שנה⁹⁰, שמורה על ריבוי העבודה והיגיעה יותר משאר הפירות, ועי' דוקא נעשה ה„דבש", שרומז על שלימות הגילוי דפנימיות התורה (כדרשת חז"ל⁹¹ על

וענין זה מרומז בפרטי הענינים ד„ארץ" הב' - „זית שמן ודבש":

„זית" - מורה על מזון באופן של מרירות, כלשון חז"ל⁹² על הפסוק⁹³, „עלה זית טרף בפי", „היו מזונותי מרורין כזית".

[ובזה נרמז גם הפיכת דבר מר למזון - כמ"ש רבינו הו"ק בספר התניא⁹⁴ בפירוש הפסוק⁹⁵, „ועשה לי מטעמים", לשון רבים, שנוסף על „מאכלים ערבים ומתוקים", ישנם גם „דברים חריפים או חמוצים רק שהם מתובלים ומתוקנים היטב עד שנעשו מעדנים להשיב הנפש"].

וענינו בעבודת האדם - כללות העבודה בזמן הגלות באופן של מרירות, כמודגש גם בשמה של מרים⁹⁶ (שבלידתה התחיל עיקר קושי השעבוד) „על שם המירור"⁹⁷.

[ולהעיר ממש⁹⁸ „ותתצב אחותו מרחוק וגו'", „מרים" עמדה על יד משה (ועומדת על יד משה שבכאן"א מישראל⁹⁹) לפעול להצלתו מן היאור, ועד כדי כך, שבבוא „בת פרעה" . על היאור⁸² - בתו של פרעה מלך מצרים שהי' „מושל בכיפה"⁸³, ובעמדה „על היאור", שמורה על התוקף דמלכות

(84) שאמר „לי יאורי וגו'" (יחזקאל כט, ג).

(85) תבוא כט, ג.

(86) מנחות נג, ס"ב.

(87) ראה אמ"ב שער הק"ש ספנ"ג ואילך.

ועוד.

(88) ראה תניא רפ"ז.

(89) פרש"י בא יג, ה. ועוד. ולהעיר מהשיכות לפרשת השבוע (פרשת יתרו) - שבני יתרו קיבלו „דושנה של יריחו", „עיר התמרים" (ספרי ופרש"י בהעלותך יו"ד, לב. ספרי ברכה לג, יב).

(90) ראה חז"ל טז, א. ועוד. - ורומז גם על הענין דאריכות ימים ושנים טובות דכא"א מישראל, כמ"ש (תהלים צב, יג) „צדיק (וְעַמֶּךָ כֹּלֵם צְדִיקִים) כְּתָמֵר יִפְרֹחַ".

(91) חגיגה יג, א.

(74) עירובין יח, ס"ב. ו.ש.נ.

(75) נח ח, יא ובפרש"י.

(76) פרק ז"ך.

(77) תולדות כו, ד"ז.

(78) להעיר מהשיכות לפרשת השבוע דמינה אולינן - „ותקח מרים הנביאה וגו'" (בשלח טו, כ).

(79) שמו"ר רפכ"ו. שהש"ר פ"ב, יא.

(80) שמות ב, ד.

(81) תניא רפמ"ב.

(82) שם ב, ה.

(83) ראה מכילתא בשלח יד, ה. שמו"ר פט"ו,

יו"ד. חז"ב ו, א.

ארץ הרים ובקעות למטר השמים⁹⁸ תשתה מים"⁹⁹, "ארץ אשר ה' אלקיך דורש אותה תמיד עיני ה' אלקיך בה מרשית השנה¹⁰⁰ ועד אחרית שנה".

ומודגש גם בהפטרס (סיום וחזרת הפרשה) - "ודבורה אשה נביאה גו' יושבת תחת תומר גו'¹⁰¹, אילן תמרים, סיום וחזרת (והכי מובהר מ) כל שבעת המינים שנשתבחה בהם ארץ ישראל (דבש תמרים), ורומז על גילוי פנימיות התורה לעתיד לבוא (כנ"ל ס"ו).

ויש להוסיף בהשייכות ד, "תומר דבורה" למעמד ומצב דלעתיד לבוא - ע"פ מארז"ל¹⁰², "מאי שנא תחת תומר . . משום יחוד" (ש, "תחת תומר" לא שייך יחוד), דיש לומר הרמז בזה, שה, "יחוד" דכנסת ישראל (דבורה¹⁰³) אינו אלא עם הקב"ה בלבד, ולכן צ"ל תכלית הזהירות מענין של יחוד ("תחת תומר"), ועי"ז זוכים¹⁰⁴ להיחוד דכנסת ישראל עם

הפסוק⁹², "דבש וחלב תחת לשונך" לעתיד לבוא⁹³.

ז. ויש לקשר זה עם פרשת השבוע דיום הש"ק ש, "מיני" מתברכין כולהו יומין⁹⁴, כולל גם, "ראש השנה לאילן" - פרשת בשלח:

"ויהי בשלח פרעה את העם וגו'" - שע"י ירידת הגלות בארץ מצרים (ע"ד "ארץ" הב') נעשה העילוי והשלמות ד, "בשלח פרעה", "דאזפריעו ואתגליין מיני" כל נהורין⁹⁵, ועי"ז נעשית גם הכניסה אל ארץ טובה ורחבה, "ארץ חטה ושעורה וגו' ארץ זית שמן ודבש", בתכלית השלימות.

[ולהעיר, שלאחרי הפסוק, "ארץ חטה ושעורה וגו' ודבש" (שבעת המינים שנשתבחה בהם ארץ ישראל) מדובר (בהמשך הפרשה⁹⁶) גם ע"ד מעלתה של ארץ ישראל לגבי ארץ מצרים - "כי הארץ אשר אתה בא שמה לרשתה לא כארץ מצרים היא אשר יצאתם משם" אשר תזרע את זרעך והשקית ברגלך (להביא מים מגילוס ברגלך) כגן הירק", והארץ אשר אתם עובדים שמה לרשתה]

92) שה"ש ד, יא.

93) ויש להוסיף בביאור החילוק שבין, "זית שמן" (שנתפרש בכתוב שמו של הפרי שממנו בא השמן) ל, "דבש" (שלא נתפרש בכתוב שמו של הפרי) - שב, "זית שמן" מודגש גם (ובעיקר) מרירות הגלות ("זית") שע"ז באים לגילוי פנימיות התורה ("שמן") לעתיד לבוא, ואילו ב, "דבש" (שלאח"ז) מודגש רק העילוי דלעתיד לבוא (גילוי פנימיות התורה).

94) זח"ב סג, ב, פח, א (בנוגע לירידת המן שאודותיו מדובר בפרשת בשלח).

95) זח"א רי, א.

96) עקב יא, י"ד ואילך.

97) דאף שנאמר בה (לך לך יג, י"ד) "כגן ה' כארץ מצרים", ובפרט ארץ רעמסס שישבו בה בני שהיתה, "במיטב ארץ מצרים" - אינה מגעת למעלתה של ארץ ישראל (פרש"י עקב שם).

98) להעיר מהשייכות לראש השנה לאילן - "הואיל ויצאו רוב גשמי שנה", "שכבר עבר רוב ימות הגשמים . . ועלה השרף באילנות ונמצאו הפירות חונטין מעתה" (ר"ה יד, א ובפרש"י).

99) ועד"ז לפני הפסוק, "ארץ חטה ושעורה וגו'" - "ארץ נחלי מים עינות ותהומות יוצאים בבקעה ובהר" (ח, ז).

100) "מראש השנה נידון כו'" (פרש"י עה"פ) - ששייך גם ל, "ראש השנה לאילן", כי, ה, "ארבעה ראשי שנים" אידמו להדדי" (הגהות מיימוניות ריש הל' שופר).

101) ס' שופטים ד, ד"ה.

102) מגילה יד, א.

103) להעיר ממאורז"ל (דבר"ר פ"א, ו) "כדבורים היו בני . . מה הדבורה הזאת כל מה שהיא מסגלת מסגלת לבעלי", כך כל מה שישראל מסגלין מצוות ומעשים טובים הם מסגלים לאביהם שבשמים".

104) להעיר מדרשת חז"ל על הפסוק, "גן נעול גו' גל נעול גו'", ש, "על ידי שגדרו ישראל עצמן מן הערוער נגאלו ממצרים" (שהש"ר פ"ד, יב (א)).

הארץ (שכבר ניתנה בפועל ע"י הקב"ה לבעלותם של ישראל בזמן הזה), ביחד עם שלימות העם ושלימות התורה – שלימות משולשת ונצחית¹¹².

ויה"ר שההחלטה טובה בכהנ"ל (ש"ה) יראה ללבב¹¹³ תביא תיכף ומיד את השכר¹¹⁴ – ש"בנערינו ובזקנינו נלך¹¹⁵ (ונרוץ, "עם ענני שמיא"¹¹⁶) לארצנו הקדושה, ארץ ישראל בשלימותה (לא רק ארץ שבע אומות, אלא ארץ עשר אומות¹¹⁷), "ארץ חטה ושעורה וגפן ותאנה ורמון ארץ זית שמן ודבש" (לאכול מפר' ולשובע מטובה", ולברך "על הארץ ועל פירותי"¹¹⁸), וארץ מלאה

הקב"ה לעתיד לבוא (שלימות המשיח יהיו נישואין¹⁰⁵).

ומודגש גם בסיום וחזרתם ההפטר, "ותשקוט הארץ ארבעים שנה"¹⁰⁶ – כידוע ש"ארבעים"¹⁰⁷ (מ"ם) מורה על השלימות דלעתיד לבוא, כמ"ש¹⁰⁸ "לטרבה המשרה" (מ"ם סתומה באמצע התיבה שרומז על הגאולה¹⁰⁹).

ואז תהי' גם השלימות ד"בפרוע פרעות בישראל"¹¹⁰ – "דאתפריעו ואתגליין מינ' כל נהורין" (ע"ד "בשלח פרעה").

ח. הלימוד וההוראה מהאמור לעיל בנוגע לפועל:

יש לנצל את הזמן ד"ראש השנה לאילן" כדי להתחזק ולהוסיף בכל עניני העבודה ד"ארץ חטה ושעורה וגפן ותאנה ורמון ארץ זית שמן ודבש" (האמורים לעיל), הן בנוגע לעצמו והן בנוגע לפעולה על הוולתו¹¹¹, כולל ובמיוחד ע"י עריכת התוועדויות שבהם יעוררו איש את רעהו בכל הענינים האמורים.

ויש לעורר גם ע"ד השמירה על שלימותה של ארץ ישראל – לבטל לגמרי ("כעפרא דארעא") הקס"ד והדיבור ע"ד מסירת שטחים מארץ ישראל שבידינו לאוה"ע, אפילו לא שעל אחד, ואפילו לא חוט השערה, אלא לשמור על שלימות

(112) ובלשון הכתוב (קהלת ד, יב) "החוט המשולש לא במהרה ינתק", ויתירה מזה, לא זו בלבד ש"לא במהרה ינתק" (אבל לאחר משך זמן ינתק*), אלא "לא ינתק" כלל.

(113) שמואל"א טז, ז.

(114) ראה תענית ח, ב. שו"ע או"ח סו"ס תקעא.

(115) בא יו"ד, ט.

(116) דניאל ז, יג.

(117) כפי שהובטח לאברהם אבינו בברית בין הבתרים (לך לך טו, יח-כא), ובלשון הכתוב בס"פ עקב (לאחרי ובהמשך ל"ארץ חטה ושעורה וגפן ו"ארץ אשר גו' תמיד עיני ה' אלקיך בה גו'") – "מן המדבר והלבנון מן הנהר נהר פרת ועד הים האחרון יהי' גבולכם".

(118) לא רק "על הארץ ועל הפירות" (ברכות מד, א. רמב"ם הל' ברכות פ"ח הי"ד. שו"ע או"ח סר"ח ס"י).

(*) כבלע"ז, "חבור עצבים אפרים גו' (הושע ד, יז), ש"שעבדים ע"ז (דח"ל) ושלום ביניהם כו" (ב"ר פל"ח, ו) – ש"ח"בור" זה טורפ ש"ינתק".

(*) להעיר מדעת זקנים מבעלי התוספות (עקב ח, ז): "שבעה פעמים כתיב כאן ארץ (בפסוקים ז"י) כנגד שבעה עממין". ועפ"י י"ל, שההוספה דשלשה פעמים ארץ בפסוקים שלאח"ז (יא, יא"ב), "והארץ אשר אתם עוברים שמה לדשתה ארץ הרים ובקעות גו' ארץ אשר ה' אלקיך דורש אותה תמיד גו'", הם כנגד שלש ארצות דקניז קניז וקדמוני וצ"ע. ואכ"מ.

(105) שמו"ר ספ"ו.

(106) שם ה, לא.

(107) לא רק "ארבעים חסר אחת", כנ"ל ס"ד.

(108) ישע"י ט, ו.

(109) ראה ספר הערכים חב"ד מערכת אותיות התורה אות מ"ם (ב) ס"ע רב ואילך. וש"נ.

(110) שם, ב.

(111) ובפרט שע"י הפעולה על הוולתו ניתוסף

עוד יותר בעבודתו בעצמו, כמארז"ל (תענית ז, א. וש"נ), "מתלמידי יותר מכולם".

„מלכיות זכרונות ושופרות“¹²⁴, כולל
ובמיוחד „תקע בשופר גדול לחרותנו“¹²⁵.
ועי' ההוספה במצות הצדקה¹²⁶
ש„מקרב את הגאולה“¹²⁷, מקרבים
ומזרזים וממהרים שכל זה יקויים בפועל
ממש תיכף ומיד ממש.

אבנים טובות ומרגליות, ובארץ ישראל
עצמה – לירושלים עיר הקודש, להר
הקודש, לבית המקדש ולקדש הקדשים
(שבו נמצאת גם ה„אבן שתי“¹¹⁹), ש„ממנה
הושתת העולם“¹¹⁹).

ובלשון הכתוב בשירת הים (בפרשת
השבוע דמינה אזלינן): „תביאמו ותטעמו
בהר נחלתך גו' מקדש אדניי כוננו
ידיך“¹²⁰, כש„ה' ימלוך לעולם ועד“¹²¹,
„לעתיד לבוא שכל המלוכה שלו“¹²² –
גילוי מלכותו של הקב"ה בכל העולם,
שענין זה קשור במיוחד עם ראש השנה
(ששייך גם ל„ראש השנה לאילן“¹²³),

(119) יומא נד, ב.

(120) בשלח טו, יז.

(121) שם, יח.

(122) פרש"י שם, יז.

(123) ראה לעיל הערה 100.

(124) ר"ה טז, סע"א. וש"נ.

(125) כהמשך בסיום ברכת שופרות* (שהיא
לאחרי ברכת וסיומי מלכיות וזכרונות).

(126) במוצאי ט"ו בשבט נתן כ"ק אדמו"ר
שליט"א לכאן"א ג' שטרות של דולר (נוסף על
חלוקת השטרות לצדקה בערב ט"ו בשבט, כבכל
יום ראשון בשבוע). המו"ל.

(127) ב"ב יו"ד, א. וראה תניא פל"ז.

(*) נוסף על אמירתה בתפילת העמידה דימי
החול, וג"פ בכל יום.

**מוקדש להתגלותו המיידית לעיני בשר של
כ"ק אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח שליט"א
למטה מעשרה טפחים ומתוך חיים נצחיים
ויגאלנו ויוליכנו קוממיות לארצנו ומיד ממש**

הי שותף בהפצת "דבר מלכות"

להשיג השיחות, להקדשות ולפרטים נוספים מל: 753-6844 (718)

הוכן לדפוס ע"י

יוסף יצחק הלוי בן אסתר שיינדל

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד

כתובתנו באינטרנט: <http://www.torah4blind.org>